

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Cek. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto. Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCLOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Bollettino No 1026 Intensificata attività delle opposte artiglierie sul fronte tunisino

21 sommergibili avversari affondati e 15 danneggiati negli ultimi 6 mesi dai mezzi navali italiani Un convoglio nemico attaccato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica: Intensificata attività delle opposte artiglierie nel settore meridionale tunisino; velivoli germanici hanno bombardato il porto di Tripoli ed agito su di un aerodromo avversario nella Tunisia settentrionale distruggendo tre apparecchi al suolo. Altri reparti aerei tedeschi attaccavano ieri un convoglio in navigazione ad ovest di Bengasi silurando due piroscafi di medio tonnellaggio, un terzo mercantile, colpito si incendiava. Nel Mediterraneo centrale una unità leggera, al comando del capitano di corvetta Ceccacci Alberto di Ancona ha affondato un sommergibile. Un altro sommergibile nemico è esploso urtando contro un nostro sbarramento di mine. Con l'azione odierna i mezzi navali italiani antisommergibili hanno distrutti negli ultimi sei mesi 21 sommergibili avversari e ne hanno danneggiato in modo più o meno grave almeno altri quindici.

Vojno poročilo št. 1026 Povečano topniško delovanje v Tunisu

V zadnjih 6 mesecih so italijanska pomorska sredstva potopila 21 nasprotnih podmornic, 15 poškodovala Sovražni konvoj napaden

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja: Pospešeno topniško delovanje na južnem odseku tuniskega bojišča, nemška letala so napadla pristanišče Tripoli ter neko nasprotno letališče v severnem Tunisu, kjer so uničili tri stroje na kopnem. Drugi nemški letalski oddelki so včeraj napadli neko sovražno spremiljavo, ki je plula zahodno od Bengazija ter so torpedirali dva srednjevelika parnika, tretja trgovska ladja pa je bila tudi zadeta in se je ugalala. V srednjem Sredozemlju je neka lahka edinica pod poveljstvom korvetnega kapitana Ceccacci Alberta iz Ancone potopila eno podmornico. Neka druga podmornica se je razletela, ko je trella v neko našo minko zaporo. Z današnjim nastopom so italijanska protipodmorniška pomorska sredstva v zadnjih šestih mesecih potopila 21 nasprotnih podmornic, najmanj 15 nadaljnjih pa so bolj ali manj težko poškodovala.

Ustvarja se nova evropska zavest Razlika med letošnjim in lanskim položajem na vzhodu

Turin, 17. marca AS. »Gazzetta del Popolo« piše v svojem komentarju o vzhodnem bojišču, da je tamkajšnji položaj konec letošnje zime popolnoma drugačen kakor lansko leto. Osne sile imajo letos mnogo večje prednosti. Južno krilo nemškega bojišča je nedotaknjeno in vse kaže, da je pripravljeno za protinapad. Lansko zimo so boljševiki imeli še Sebastopol in Kerč, letos pa je ozka kerška ožina zavarovana s trdnim mostiščem, ki se nadaljuje vzhodno od polotoka Taman.

Mac Millan odpoklican iz Severne Afrike

Tanger, 17. marca. AS. Iz Alžira se je zvedelo, da je bil razrešen svojih dolžnosti Mac Millan, angleški minister pri zavezniškem glavnem stanu v Severni Afriki. Verjetno bo imenovan za državne ministra v zahodni Afriki namesto lorda Swintona, ki bo poklican v London.

Kardinal Hinsley umrl

Lisbona, 17. marca AS. V Londonu je danes zjutraj umrl westminsterski nadškof kardinal Arthur Hinsley. Kardinal Hinsley se je rodil 23. avgusta 1865 v Selbyju, škofija Lesas. Mnogo let je bil rektor angleškega kolegija v Rimu. Nato je bil imenovan za titularnega sebastopolskega škofa. Leta 1935 je odšel v London. 13. decembra leta 1936 pa je bil povzdignjen v kardinala.

Giraud in De Gaulle

Stockholm, 17. marca AS. Zdi se, da je Giraudovo vabilo De Gaulle, naj pride v Alžir ter s sstiskom roke zapečati mir med begunskimi Francozi, zbudilo v De Gaulleu mnogo obotavljanja in sumničev. Do danes Giraudu še sploh ni odgovoril. Njegov sodelavec je dejal londonskim časnikarjem, da zaenkrat še ni nič odločenega. Njegov list »France« ni nič poročal o Giraudovi pobudi in verjetno bo moralo preteči še precej časa do novega sestanka med Giraudom in De Gaulleom.

Ofenziva pri Bjelgorodu napreduje

Obkoljene sile pri Harkovu pred uničenjem — Nov nemški obrambni uspeh pri Ilmskem jezeru

Hitlerjev glavni stan, 17. mar. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja: Jugovzhodno od Harkova obkoljene sovražnikove sile so bile po odbitju več izpadnih poskusov stisnjene na tesen prostor in se bližajo uničenju. V prostoru pri Bjelgorodu napreduje naš napad dalje proti vzhodu. Močni sovražnikovi protinapadi so bili odbiti in pri tem je bilo uničenih 66 oklepnih voz. Oddelki bojnih letal so z uničujočim učinkom napadali umikajoče se sovjetske kolone in sovražnikova ojačenja pri hitrih pohodih na bojišče. V hudih borbah ob Ilmskem jezeru so naše čete včeraj dosegle nov obrambni uspeh. Sovjeti so se ves dan zama zaletavali proti nemški fronti in imeli pri tem hude krvave izgube ter izgubili razen tega pred našimi postojankami številne oklepne vozove.

Na ostalih odsekih vzhodnega bojišča je prišlo samo do bojov krajevnega pomena. Z južnega odseka tuniske fronte poročajo o živahnem obojestranskem topniškem delovanju. Letalstvo je potopilo v Sredozemskem morju 10.000 tonsko trgovsko ladjo. Pri napadu na sovražni konvoj so bili trije prevozniki parniki zažgani. Nekaj lahkih angleških bombnikov je v večernjih večernih urah ob slabem razgledu napadlo neki kraj v zahodni Nemčiji. Prebivalstvo je imelo izgube. 1 sovražno letalo je bilo sestreljeno. Berlin, 17. marca. AS: Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je sovražnik predvčeršnjim napadom zahodno od Kirova in Vjazme s tremi bataljoni. Bil je odbit. Berlin, 17. marca. V zvezi z nemškimi uspehi ob Doncu je zanimivo zadržanje nasprotne propagande. Kremelski poročevalski urad in njegovi

angleški ter severnoameriški zvočniki naznajo, da cilj nemške ofenzive ni bil zavzetje Harkova, marveč obkolitev in uničenje cele rdeče armade med Bjelgorodom in Izjumom. Namen tega govorenja je jase. Nemške čete so dosegle le delni uspeh in izguba Harkova v splošnem položaju ni tako huda. Mnogi nepoučeni bralci naj bi imeli občutek, da se sovjetska ofenziva med Donom in Doncem ni spremenila v uničevalno bitko ter v sovjetski poraz. S priznanjem nemškega uspeha pa se priznava tudi to, kar se je včeraj že zanimalo, namreč, da nemško poveljstvo razpolaga s silami, ki so sposobne preobrniti položaj in se pripraviti za pomladansko in poletno ofenzivo.

Boli šegava je varianta vojaškega kritika lista »News Chronicle«. Ta svetuje, da bi Sovjeti storili najbolje, če bi si dovolili luksuz novega splošnega umika, namesto da bi podili Nemce iz Rusije. Jeseni naj bi potem ponovili pohod proti zahodu in izčrpali nemški vojaški stroj. Četudi ta ofenziva ne bi imela odločilnega uspeha, bi se ponovilo to, kar se je zgodilo poleti 1942 in lansko pomlad. Odločitev pa bi padla na zahodu. Važno pa je, da sovjetska armada veže glavnino Hitlerjeve vojske. Iz tega se torej vidi, da Amerikanev in Angležev ne skrbijo morebitni novi ruski porazi, pač pa morebitni obrambni uspehi. Ti uspehi bi onemogočili zmagajo anglosaskih sil.

S skrajno rezervo pa na ameriški in angleški strani govore o invaziji v Evropo. Pojavlja se le nekaj govorice o Tunisu in jugovzhodni Evropi. Angleška propaganda je razširila najneumnejše glasove o vojaških pripravah v Bolgariji ter o pozivih prebivalcem nevtralnih držav, naj zapustijo Bolgarijo. To je že nečesti poskus ribarjenja v kalnem, ki ima namen, podžigati ruskega zaveznika k vztrajnosti. Vsi ti manevri pa izražajo naraščajočo nervoznost v anglosaskih krogih.

Pripravlja se nemška ofenziva pri Kursku Več sovjetskih divizij obkoljenih južnovzhodno od Harkova

Berlin, 17. marca. AS. Nemška ofenziva na južnem odseku vzhodnega bojišča se nadaljuje in širi. Po zavzetju Harkova so nemški napadalni oddelki prodrl globoko proti severovzhodu ter ogrožajo Bjelgorod, ki ga bodo skušali Rusi za vsako ceno braniti. Iz priprav se da tudi sklepati, da se pripravlja močan nemški pritisk severozahodno od Kurska. Torej se bliža trenutek, ko bodo novi nemški oddelki prešli iz obrambe v napad v tretnutku, ko se sovražna razvrstitev nahaja v krizi na svojem levem krilu, ki je razbito. Nemškemu poveljstvu gre po vsej verjetnosti za zasedbo vzhodnega brega reke Donca ter tamkajšnih važnih strateških postojank. Iz tega sledi, da je bila nemška taktika »elastične obrambe« res strateškega značaja in da niso imeli prav Angleži, ki so trdili, da je hotel Hitler s tem opravičevati svoje velike poraze.

na obsežnosti in silovitosti bitke in na številu nastopajočih sil. Leta 1942 so nemška uradna poročila šele 26. marca začela poročati o kopnenju snega in šele 3. aprila so se lahko začeli boji. Do konca marca je trajala ruska ofenziva na Krimu, na celotnem doneškem bojišču kakor tudi na srednjem in severnem odseku. Pobuda je bila celotno v boljševiških rokah. Ofenziva med Harkovom in Kurskom je zavlekla nemško ofenzivo. Sedaj pa je položaj drugačen. To je ugoden znak za protiboljševiško Evropo v bodočem poletju.

»Dnevnik nasprotnikovih bedastoč«

Rim, 17. marca. AS. Včerajšnje uradno poročilo o nasprotnikovih bedastostih pravi: Nekateri listi prinašajo pod vidnimi naslovi uradno poročilo angleškega pomorskega poveljstva o nastopu britanske, podmornice »Umbra« na Sredozemskem morju ter izjavo njenega poveljnika Maydona. »Telegraph« ga objavlja pod naslovom »Letala in podmornice so pogale v beg italijanske brodogradnje«. »Daily Mail« pa pod naslovom »Naše podmornice so gledale preplah brodogradnje«. Isti »Daily Mail« prinaša tudi članek Johna Isherja o sedanjem življenju na francoski obali. Clankar končuje svoja izvajanja takole: »Kar zadeva italijanske zasedbe Riviere, se ne zdi, da bi povzročala kakšne posebne skrbi. Razlika med italijanskimi in nemško zasedbo se kaj lepo vidi iz anekdote, ki jo je pripovedoval Moroselli, kateremu se je pred kratkim posrečilo pobegniti v Anglijo. On je dejal, da so tedaj, ko so Italijani zasedli Korziko, priplulo v Ajaccio ladje, s katerimi se je pripeljalo 600 do 1000 vojakov. Čete so se tam izkrcale in se podale v vojašnice, vsako od njih pa je vodil po en francoski mornariški podčastnik ali pa štirje ali pet francoski mornarje. Italijani so prosili, da bi smeli iti v vojašnice, a nek podčastnik je odgovoril, da ima ukaz, preprečiti Italijanom vstop v vojašnice. Če bi pa kdo kljub

temu poskušal vstopiti — je dejal podčastnik — bom prisiljen streljati s strelnico. Noč je legla na zemljo in lilo je ko iz škafe. Italijani so se ustavili na klopih in so noč prespali zunaj na prostem.«

V svojem poročilu »Daily Mail« zatrjuje, da misli Mussolini imenovati generalnega guvernerja za Hrvaško. To imenovanje naj bi imelo namen streljati Mihajlovića, preden bi se začeli izvajati načrti za skupen nastop četnikov in partizanov. Potem pa nadaljuje: »Generalni guverner bo moral rešiti tudi težavno nalogo, poravnati neprestane prepire in tekmo med različni italijanskimi oblastmi na Hrvaškem.«

»Brooklyn Eagle« prinaša poročilo, po katerem naj bi se sv. oče nameraval podati začasno v latinsko Ameriko, po vsej verjetnosti v Brazilijo. Prvi kos svoje poti bo naredil z letalom ali pa s kako podmornico. Obisk newyorškega nadškofa Spellmana naj bi bil v zvezi z ukrepi, ki naj bi bili izdani za varstvo sv. očeta in za zagotovitev njegovega nemotenega potovanja. Glavni namen, zaradi katerega je msgr. Spellman prišel v Evropo, naj bi bil, vzpostaviti stike med papežem in različni vladi, ki jim je kaj na tem, da bi sv. oče lahko povsem varno odpotoval.

Načrt za gospodarsko zasužnjenje sveta

Stockholm, 17. marca. AS: Londonski dopisnik lista »Dagens Niheter« poroča, da so Angleži v zvezi z Edenovim obiskom v Washingtonu stavili zelo izdelan in zamotan predlog za ustvaritev posebnega kliringa in skupne devize za Anglijo, Združene države, Rusijo in njihove zaveznike po vojni. Načrt je skoraj izključno delo znanega Keynsa, ki je danes svetnik v angleškem finančnem ministertvu in ravnatelj angleške državne banke. Zlate devize, ki jih predlaga kot pravično sredstvo med zavezniki, ne bi krožile v notranjosti držav, marveč bi služile izključno za njihova medsebojna plačila in za celotni plačilni promet med vsemi državami, čeprav ne bi sklenile tozadevne

dogodbe. Ta sistem bi bil torej vsiljen tudi nevtralnim državam in bivšim sovražnim državam v primeru zmagave združenih narodov. Načrt predvideva tudi ustanovitev kliringne banke s sedeži v Londonu, Washingtonu ter Moskvi, kakor tudi številna zastopstva vseh držav, ki naj bi omogočila in zagotavljala to obliko finančnega suženjstva vsega sveta trem velikim zavezniškim. Zdalj podrobnosti tega načrta še niso objavili, toda v Washingtonu že razpravljajo o njem. Prevladuje vtis, da ga bodo Amerikanci odobrili.

Perzijci se upirajo Sovjetom

Carigrad, 17. marca AS. V Iranu vlada velika zmeda. Perzijska vojska se je sprla z okupacijskimi boljševiški četami v celnem severnem Iranu. Nekateri vojaški oddelki so hoteli narediti konec pobijanju perzijskega prebivalstva od GPU. Do borb med Sovjeti in iranskimi oddelki je prišlo v Gilanu, Azerbajdžanu in zlasti v Tabrizu. V mestu Tabrizu so boljševiki zbrali vse svoje sile in premagali iranske čete, ujetnike pa krvavo poklali. Strahotno se maščujejo nad domačim prebivalstvom, ki je pomagalo svojim vojakom. Drugod pa so zmagali Iranci in osvobodili ves jugozahodni del Tabriza, odkoder korakajo proti mestu Tabriz, da bi maščevali pokolj svojih rojakov.

Svarilni ameriški glasovi

Lisbona, 17. marca AS. »New York Times« razpravlja o angleško-ameriških pogovorih v Washingtonu ter izjavlja, da gre za prvi poskus določiti povojno zadržanje in povojno politiko. List pripominja, da je ovira rešitvi tega vprašanja v sovjetski vladi, ki stavi svoje zahteve, utemeljuje jih z netočno trditvijo, češ, da se Sovjetska Rusija sama vojuje. Senator Wheeler je svaril, da je brez pomena govoriti o povojnih načrtih dokler se točno ne ve, kaj bo nastalo v Evropi in v Aziji. Združene države po njegovem mnenju ne smejo sprejeti nikake mednarodne obveze, dokler ne bodo vedele, kaj bo mogel in hotel dobiti Stalin. Tudi »Herald Tribune« opominja, da bi bila neumnost, če bi se Združene države zavezale s socialnimi predlogi za dolgo dobo, pač pa je potrebno preprečiti katastrofo, ki bi lahko nastala ob koncu vojne z brezposelnostjo, ko bodo množice moških prihajale z bojišč ter iz vojne industrije,

Težavne Edenove naloge v Washingtonu

Stockholm, 17. marca. AS: Washingtonski dopisnik lista »Manchester Guardian« izjavlja, da je po mnenju ameriške javnosti Edenov obisk v Združenih državah v prvi vrsti posledica stremljenja po skupnem angleško-ameriškem nastopu do Sovjetov, s katerim skušajo na najprimernejši način rešiti vrsto vprašanj, ki bi utegnili izzvati nevarne spore. Ameriške javnosti ne skrbe toliko neskladnosti med Ameriko in Anglijo, kakor neskladnosti med Rusijo in Ameriko. Nervoznost vlada tudi v odnosih med Rusijo in Kitajsko in nekoliko manjša tudi med Kitajsko in Anglijo. Ameriška javnost gleda s precejšnjo zaskrbljenostjo na te razpoke v združenih narodih, ki ogrožajo njihovo kompaktnost ter enotnost vojaških in političnih nastopov in zahtevajo takojšnjo in izdatno odpravo.

ja zato, če pri svojih vojaških načrtih daje prednost evropskim bojiščem. Združene države morajo povedati svoje točno stališče, da se bo ustvarila potrebna pa ne zadostna solidarnost med obema narodoma, ker je treba izboljšati odnose tudi med ostalimi združenimi narodi. Podpredsednik Združenih držav gotovo ni pretiraval nujnosti te potrebe, ko je opominjal svoje sodelavljane, da se morata Anglija in Združene države zadovoljivo sporazumeti z Rusijo. »Times« nato zaključuje, da Edenov namen v Washingtonu ni le postavitev konkretnih predlogov, marveč tudi jasna ugotovitev ameriških pogledov ter točna postavitev splošnih smernic za sedanjo in bodočo angleško politiko.

Lisbona, 17. marca. AS: V zvezi z Edenovim obiskom v Washingtonu je »Times« objavil uvodnik o dvoumnosti, nastalih med Londonom in Washingtonom pri zavezniškem izkrcanju v Severni Afriki. List vztraja na stališču, da je treba opustiti zmotno naziranje o Angliji, ki bi stremela samo po evropski politiki ter se ne bi mogla ali hotela več zanimati za svetovno politiko. Če je res, da bodo Združene države iz svojih postojank na Atlantskem morju še nadalje gledale proti zahodu in vzhodu, se je treba zavedati, da ima Edenov obisk v novi hiši značaj Canosse. morju. Združene države torej ne smejo misliti, da bi bila Anglija izrinjena iz tihomorskega področja.

Berlin, 17. marca. AS: V zvezi z Edenovim obiskom v Washingtonu pripominja »Diplomatska in politična korespondenca«, da je angleški zunanji minister v svojih prvih izjavah zastopnikom tiska priznal težaven položaj tako zvanih združenih narodov, ki so več kakor prehodnega značaja. Zato se je treba pripraviti še na marsikatero razočaranje in na številne udarce. List nato navaja ostre komentarje ameriških in angleških listov o izvajanju vojne ter o sporih med Londonom, Moskvo in Washingtonom. Po mnenju lista, ima Edenov obisk v Beli hiši znajaj Canosse. Eden mora prositi severnoameriškega predsednika, naj pomaga Angliji in naj ne popušča preveč nenasitnemu boljševišemu imperializmu.

Bitka za Harkov

Berlin, 15. marca. Bitka za Harkov z nemške strani obsega dva dela. V prvem delu so nemške čete po določenem načrtu redile sovjetske vrste vzdolž Donca v dolžini sto kilometrov. V drugem delu pa so se nemške sile strnile in osredotočile napad na mesto samo, ki so ga nato postopoma tudi zavzele.

Vsa iniciativa v tem delu bojišča je prešla v nemške roke. Dasi so bile v poslednjih mesecih na tem odseku nemške sile oslabilene, pa se je zdaj vojni stroj nemških čet zagnal nazaj na to področje in podrl vse pod seboj.

Na jugu od Harkova je bil sovražnik tudi te dni razbit in razkropljen v trdih bojih, a na severu mesta in na vzhodu od Bjelgoroda so se strnile močne rdeče čete, ki se trdovratno upirajo nemškemu navalu.

Padeč Harkov pa je tem bolj porazno vplival na sovjetsko vojaštvo in prebivalstvo, saj si zlasti zaradi rdeče propagande, ni nihče niti v sanjah mislil, da bi se začela ofenziva utegnila ustaviti. Ne smemo pozabiti, da je mesto Harkov eno od trojice prestolnic v Sovjetiji, drugi dve sta Leningrad in Moskva, kjer je bilo boljševištvu z vsemi koreninami zasidrano na področju boljševiškega miselnosti, politike in boljševiškega gospodarstva. Vse najraznejše boljševiške smerice so se stekale v Harkovu. Tu je imel komunizem svoj mogočen sedež. V Harkovu je bilo tudi središče težke industrije, je bilo poljedelsko trgovsko središče in zares tretja prestolnica rdeče države. Leta 1910 je bilo v Harkovu 200.000 prebivalcev, zdaj jih je bilo že milijon. Na razsežnem prostoru so se vile široke ceste, kraj njih je stalo mnogo novih stavb. Znan je bil tudi prostorni trg Džeržinski, ki se je doževal domačinom, da je največji mestni trg na svetu. V teh dneh pa je na tem trgu množica nemških

oklepnih voz in tankov. Kakor pripovedujejo ruski ujetniki, je bil namen rdeče vojske, da vprav Harkov na noben način ne izpusti iz rok in da je bil Harkov poglavitno oporišče in izhodišče zimske sovjetske ofenzive, ki so nanj polagali vse svoje upanje in vso moč. Vsa strategija Timošenkina v letih 1941 in 1942 se je opirala na ta del fronte, odkoder bi našla predor za v Ukrajino in bi na tem odseku povsem zlomila moč osnih sil. Zda pa se je obrnilo vse drugače. Vprav na tem področju bojišča so sovjetske čete morale prestat največ preizkušenj, tu so imele največ izgub, tu je bilo zajetih več kot četrt milijona ujetnikov, da niti ne pomislimo na velikansko število uničenih motornih vozil, topov, strojne, oklepnih avtov in zlasti še tankov.

Uspehi nemške ofenzive zadnjih dni so velikanški, zlasti, če pomislimo, da svojih pridobljenih točk niso rdeče čete obdržale nič delj kot tri tedne. Mimo tega je treba pomisliti, da je z mestom Harkovom, ki je zdaj ena sama ruševina in blato, izgubilo vodstvo rdeče vojske najvažnejše industrijsko področje, odkoder se vojska ne bo mogla nič več oskrbovati. Sovjetske čete same so bile že vse pomembne industrijske točke same porušile, drugi nemški napad je storil seveda še svoje. Zda nima sovjetska vojska nobenega gospodarskega središča več v območju Donca. Udarce je hud, tako hud, da se sovjetske čete ne bodo mogle odpravi.

Nemški tisk nadalje poroča o silnem razmahu nemške armade na tem kraju bojišča. Sovjeti le s težavo zbirajo svoje čete in jih spravljajo v edine, česar niti ne utegnejo, ker jim je nemška vojska zmeraj tik za petami. Povsod se koj vnamajo hude bitke in sovražnik izgublja ljudi in ozemlje. Na bojiščih pri Vjazni se prav tako zbirajo nemške čete, zmeraj sledeč določenemu načrtu.

Šport

Tradicionalni turnir Mladike

Igralci namiznega tenisa bodo tekmovali za prvenstvo Most in Kodeljevega

Po enoletnem presledku priredi S. K. Mladika svoj tradicionalni table-teniški turnir za prvenstvo Most in Kodeljevega. Za ta turnir je bilo vedno veliko zanimanje. Pričakuje se udeležba najboljših ljubljanskih igralcev tudi na letošnjem turnirju.

Igrali bodo v naslednjih disciplinah: V četrtek popoldne od dveh naprej moštva, nadaljevali bodo z moštvi v petek popoldne ob devetih, potem pa bodo sledile igre juniorjev in dvojic. Turnir se nadaljuje v soboto popoldne ob treh s prvenstvom seniorjev. V nedeljo dopoldne bodo na sporedu zaključne igre v skupini seniorjev in juniorjev in mixe double (če se prijavijo vsaj štiri dvojice).

Ker bodo sodbovali vsi najboljši ljubljanski igralci, upamo, da bodo igre zadovoljile vsakega prijatelja tega lepega športa.

Sezona gozdnih tekov

Gozdni teki dejansko ne spadajo v področje lahke atletike. Na jesen jih zelo radi gojijo smučarji, kdaj pa kdaj pa tudi čitamo o gozdnih tekih telovadcev, nogometašev, veslačev in celo plavalcev. Tekmovalcem, ki jim je na tem, da bi si nabrali zadostnih zalog telesnih moči, je znano, da pomenijo gozdni teki zelo učinkovite dihalne vaje in krepile vaje za srce. Dihalne vaje, katere priporočajo različni telovadni sistemi, so v istem razmerju do gozdnih tekov ali do tekov čez drn in strn, kakor teorija do prakse.

Spet smo v sezoni gozdnih tekov in ta sezona bo trajala vse do maja, ko bodo otvorili igrišča. Iz Livorna, z Dunaja, pa tudi iz drugih mest smo že prejeli prva poročila o letošnjih gozdnih tekih. V Livornu so tekli na 10 km za absolutno italijansko prvenstvo v tekih čez drn in strn. Med atleti

Opozorilo Prehranjevalnega zavoda

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za ljubljansko pokrajino sporoča: Ugotovilo se je, da je zmanjkalo iz paketa poslanega občini Brusnice (Novo mesto) 39 živilskih nakaznic za mesec marec, ki so označene s številkami od 173462 do 173000, a niso izpisane in so brez pečata.

Te živilske nakaznice so neveljavne, na kar posebno opozarjamo vse trgovce in gostinske obrate, ki so dolžni prijaviti pristojni oblasti vsakogar, ki bi predložil katero izmed teh nakaznic.

Ponovno opozarjamo trgovce in gostinske obrate, da ne smejo sprejemati samih odrezkov, ki so od nakaznice že odrezani.

Boj za bagdadsko železnico

V jeseni leta 1898 je bil lord Curzon imenovan za podkralja Indije. Na svoje mesto se je podal poln nezaupanja proti Rusom v Perziji in v srednji Aziji in je sklenil braniti angleške postojeanke za vsako ceno. V svoji knjigi o Perziji je lord Curzon nekaj let poprej pisal: »Smatram sleherno podljetje kakšnega oporišča Rusiji ob Perzijskem zalivu za premišljeno žalitev Anglije. Tako dejanje bi bilo nedopustna kršitev dejanskega stanja in namembno izzivanje vojne.« Curzon torej nikakor ni zavaljal Rusom. Prepričan je bil, da bi bila vsaka proga v Bagdad terjala zaključek ob Perzijskem zalivu in nebrž bi po njegovem mnenju končna postaja te proge bila v lepem pri-stanišču Kuweitu, ki leži v severozahodnem delu zaliva. Večina prejšnjih načrtov za bagdadsko železnico je računala s tem, da bo Kuweit končna postaja te proge. Ko je v letu 1898 ruski grof Kapnist predlagal železniško progo od sirsijske obale do Kuweita, se je lord Curzon še bolj zaobrnul proti Rusiji. Kuweit pa je pripadal pokrajini, katere glavno mesto je bila Basora in ta pokrajina je plačevala davek Turkom, toda basorski šejk je bil skoraj popolnoma neodvisen pri upravljanju svoje pokrajine. Šejk je bil v zelo dobrih zvezah z Anglijo in je menil, da se bo z njihovo pomočjo lahko uprl okrepitvi turškega vpliva v svoji pokrajini. Curzon je s šejkom sklenil pogodbo in pogodba je bila podpisana 23. januarja 1899 in v tej pogodbi se je šejk zavezal, da ne bo odstopil nobenega dela svojega ozemlja kaki drugi državi, če mu tega ne bo dovolila angleška vlada.

Tajni dogovor o Kuweitu je bil naperjen neposredno proti ruskim namenom. Ta kraj pa je potem pozneje igral še veliko vlogo v zgodovini diplomatskih zvez med Anglijo in Nemčijo. Prav tedaj, ko je bila sklenjena ta tajna pogodba, so Nemci proučevali možnost zgraditi si oporišče v Maskatu ali pa v Kuweitu. Kmalu pa so od svojih načrtov odnehali zaradi silno krutega obnašanja Angležev s Francozi, kajti Francozi so tedaj pri sultanu dosegli, da jim je sultan odstopil v najem zbirališče premoega v Omanu. To se je zgodilo v februarju leta 1899. Angleži so imeli s sultanom tajno pogodbo, ki je bila skle-

njena v marcu 1891 in tedaj se je sultan že obvezal, da ne bo oporišče Maskatu in Oman odstopil nikomur drugemu kakor Angležem. Ta pogodba pa ni bila v skladu s prejšnjimi dogovori med Anglijo in Francijo, s katerimi sta se obe državi obvezali, da bosta spoštovali neodvisnost Omana. V letu 1899 pa je angleški konzul zbral vse razpoložljive pomorske sile in se podal v Maskato ter vložil ultimatum. Grozil je z bombardiranjem in tako sultanu prisilil, da je preključil koncesijo, podeljeno Francozom. Angleški predsednik vlade Salisbury se je zaradi tega silno razburil, ker je smatral tako postopanje za žalitev Francije in to ravno v trenutku, ko je angleška vlada pripravljala s Francijo dogovor o Nilu. Curzon pa je ves potek nastopa pravljala s Francijo dogovor o Nilu. Curzon pa je ves potek nastopa tako pospešil, da niti angleška niti francoska vlada nista mogli več preprečiti dejanja. Vsekakor je bil francoski načrt preprečen in Nemci so se dovolj zavedali svoje moči in niso ponovili tega poskusa.

Vsa ta borba ob Perzijskem zalivu je jasno izpričala, da so Angleži čvrsto odločeni preprečiti sleherne ruske in francoske poskuse, Nemci še niso stopei v osredje. Dokler Nemci niso s progo silili proti Perzijskemu zalivu, tako dolgo se jim ni bilo treba bati angleške opozicije. Angleške koristi je zastopal upravni svet anatolske železniške družbe in angleški upravni svetniki so podpirali nazi-ranje, da naj Angleži prevzamejo vso železniško progo Smirna—Aidin, prav tako pa naj se priključijo delom za železniško zvezo med Carigradom in Bagdadom in do Perzijskega zaliva. Neki angleški pisatelj je v angleških dnevnikih tedaj zagovarjal naziranje, da bi bilo bolje imeti Nemce v Mezopotamiji in v Mali Aziji, kakor pa Ruse, ki bi se v Mali Aziji utrdili tako, da bi zaprli vrata angleški trgovini. Nemške investicije v Turčiji bodo samo pospešile modernizacijo in reformo Turčije. Clanker je pisal: »Nemčija bo postala tako budna straha proti napadom od zunaj, prav tako pa bo Turčijo na znotraj popolnoma preuredila.« Celo angleški veleposlanik v Carigradu sin Nicholas O'Connor je bil pripravljen podpirati Nemce in sicer na temelju angleškega sodelovanja.

Isto stališče je zastopal angleški državnik Arhodes, ki je med svojim obiskom v Berlinu leta 1899 podžgal Nemce, da naj uresničijo svoje načrte v Mali Aziji. Govoril je, da je poslanstvo Nemčije odpreti Malo Azijo svetovni trgovini in Nemčija naj bo tista, ki bo znala

O sekanju pomaranč in še kaj

Koledarski dnevi so nas privedli v obdobje, ko sekanje pomaranč in njih prodaja sploh dosežeta višek. Letos se ravno ne moremo pritoževati, da s pomarančami nismo dobro založeni: dovolj jih je dobili povsod, prav tako so tudi cene zmerne in si jih vsakdo lahko privoščil. Zato je pričakovati, da se bo letos v bolj izdatni meri ohranil naš stari običaj sekanja pomaranč, ki smo ga v zadnjih letih precej zanemarili, a je škoda, da bi kar tako mimogrede prišel v pozabo.

Ne pravimo s tem, da so to navado opustili na deželi, kjer je še vedno ohranjena in vsako leto privablja zelo veliko število fantov, ki pri sekanju kažejo svoje sposobnosti v zavedanju in udarnosti. Izgubila se je v Ljubljani, kjer lani in predlanskim pri najboljši volji nismo mogli nikjer opaziti kakšne večje družbe, ki bi se bavila s to igro. Morda je igra celo prešla izraz in bi se kdo lahko čutil užaljenega; nič preveč ne bi napisali, če bi se izrazili kar enostavno — tekma: saj tudi tukaj tekmujejo fantje med seboj, kdo bo boljši in kdo si bo nabral več trofej. Koliko zabavnih prizorov je videti po vaseh in po podeželskih mestih, kadar kdo zgreši ali pa ne zadene tako, kot so stavili. Prav za prav je težko zadeti v polno in morajo biti tekmovalci že zelo izurjeni v svoji stroki, da vedno pogode v polno. Taki vsekakor zaslužijo tako težko priborjeno sadež in ostalim iz družbe se sline cede, ko jih gledajo pri njihovem pogubonosnem uničevanju tega lepega in dobrega sadeža. A težko delo zahteva plačilo. Zato vsi tovariši zmagovalcu priborjeno sadije privoščijo, hkrati pa jim je to v spodbudo, da se sami še bolj potrudijo in dosežejo višino boljših.

Koliko je načinov stav pri sekanju, je težko ugotoviti. Bržkone jih je precej. Najbolj znana sta vsekakor tista dva, po katerih se mora nocoj izbrati v notranjosti pomaranče, ali pa da samo polovica ostane zunaj. Uspešni strellec seveda vzame pomarančo, tisti pa, ki je stavo izgubil, jo mora plačati. Da branjevec ali pa branjevka nimata ničesar proti, je popolnoma razumljivo. Še vesela sta, če je okrog njune stojnice velik vrvež in gneča.

Največja udeležba pri sekanju je gotovo v tistih krajih, kjer je sv. Jožef cerkveni patron in imajo ta dan žganje. Od vsehposod se zbere dovoljno število mladih fantov, ki se navdušujejo za sedanje in ki so tudi najprirednejši obiskovalci stojnice. Najboljši so predmet splošne pozornosti in kar dobro se jim zdi, da jih toliko ljudi občuduje. Seveda pa tudi ta slava mine kakor vsaka druga. Po nekaj dneh pozabijo na tedaj največkrat izgovorjena imena. Spet pa se jih spomnijo prihodnje leto, ko bodre tekmovalci, naj se potrudijo, da bodo izboljšali uspehe lanskoletnih zmagovalcev.

Tako prehaja ta lepa navada iz leta v leto; vsakokrat sicer enaka, a vedno nova, zabavna in privlačna.

Nova družba v Zagrebu V Zagrebu je bila ustanovljena delniška družba »Seme« z glavnico 10 milijonov kun za pospeševanje gojitve industrijskih rastlin. Država je prinesla aporja za 9,5 milijonov kun v obliki 4 vzornih državnih kmetijskih posestev.

Hrvatski splošni kreditni zavod d. d. v Zagrebu bo izplačeval tudi za leto 1942 na glavnico 10 milj. kun dividendo 2%.

KINO MATICA

Dnevno dva sporeda: Ob delavnikih ob 14.30 in na praznik ter v nedeljo ob 10.30 zgodovinski filmlet iz križarske vojske

»Kapitan Tempesta«

Adriano Rimoldi, Doris Duranti, C. Ninchi.

Ob delavnikih ob 16.30 in 18.30 ter na praznik in v nedeljo ob 14.30, 16.30 in ob 18.30 najnovejši pevski film Benjamina Giglija

»Bajazzo«

Film o nastanku slavne Leoncavallove tolimenske opere. — V glavnih vlogah: Alida Valli, Paul Hörbiger

KINO PAUL

Zabaven film o usodi mlade sirote

»Hiša čarovnic«

V gl. vlogi Laura Nucci in Erminio Spalla

PREDSTAVE: ob delavnikih ob 16 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

KINO SLOGA

Velik glasbeni film poln iskrenega veselja, živahnosti in zabave s originalno zgodbo ljubezni

»Sestane ob 5«

Michael Bartlett — June Knight.

Predstave od 14.30 dalje.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Saj nihče ni bolj potreben nasmeha, kakor pa tisti, ki ga ne more več dati.

Nasvet, ki vas bo osrečil.

Jim Farley je postal sirota, ko je imel šele deset let. Začel je svoj zaslužek z delom v neki opekarni. Potem pa se je polagoma povzpela, čeprav ni imel zadostne izobrazbe. Vrgel se je v politiko in šestindeset let star je dobil častni doktorat štirih univerz, bil predsednik Narodno demokratskega odbora ter generalni direktor pošte in brzojava v Združenih državah.

Vem, da je Farley imel izreden spomin za imena. Nekoč sem ga intervjuval in ga povprašal o skrivnosti njegovega uspeha: »Vedno sem delal neutrudno,« mi je odgovoril. »Neumnost!« sem mu rekel.

Tedaj me je povprašal, kaj bi bil po moje vzrok njegove sreče.

Odgovoril sem: »Vem, da lahko kličete deset-tisoč ljudi z njihovimi imeni.«

»Motite se! Ne deset tisoč, temveč petdeset tisoč!«

Bodite prepričani, da mu je to mnogo pomagalo pri njegovem življenjskem vzponu.

Ali hočete poznati njegov sistem? Je zelo preprost.

Ce se je hotel s kom seznaniti, se je takoj dal poučiti o njegovem imenu, koliko članov šteje njegova družina, kaj dela on sam in h kakšni politični stranki pripada. Ce je srečal tistega človeka leto dni za tem, ga je prisrčno poklical po imenu, ga povpraševal o njegovi ženi in o njegovih otrocih. Seveda si je na ta način ustvaril prijateljev.

Mesece in mesece, še preden je začel volilno borbo za Roosevelta, je Farley spisal dnevno na stotine pisem neštetim znancom po vseh Združenih državah, potoval na dolgo in široko z vsemi prometnimi sredstvi ter povabil na kosilo, na večerjo, na čaj nešteto ljudi, da bi se z njimi »malce porazgovoril«.

Ko se je vrnil, je pisal svojim zastopnikom v vsakem mestu, ki ga je obiskal, da mu pošljejo natančen imenik vseh oseb, ki so bile njegovi gostje. Slo je za tisoče in tisoče imen in vendar so vsi dobili osebno pismo od Jima Farleya, ki se je začelno z »drugi Jakob« oziroma »drugi Janez« in se končalo s podpisom »Tvoj Jim«.

Na splošno se ljudje zanimajo za svoje ime bolj, kakor pa za vsa druga imena skupaj. Če kličete koga z njegovim imenom, vam bo hvaležen in vam bo skušal povsod ustreči.

Kaj je bil vzrok ogromnemu uspehu, ki ga je imel Andrej Carnegie? Carnegieja so imenovali kralja jekla, v resnici pa se na jeklo ni razumel nič. Imel je več sto podrejenih ljudi, ki so se na svojo stroko veliko bolj razumeli kakor on. Toda on je vedel, kako je treba občeati z bližnjim. Ze kot otrok je jasno pokazal svoje organizatorne in voditeljske zmognosti, in že ko ima ime za človeka. Nekega dne je dobil v dar zajliko, ki mu je v kratkem vrgla številan zajfj pri rastek. Toda Carnegie jih ni mogel s čim hraniti. Kaj je tedaj storil? Povedal je otrokom naokrog, da bo zajčke poimenoval v znak priznanja z njihovimi imeni, če mu bodo donosali trave v zadostni količini. Načrt se je popolnoma posrečil in Carnegie ga ni nikoli pozabil.

Mnogo let pozneje je Carnegie pridobil milijone in milijone, ker je uporabljal isto metodo v poslovnih zadevah.

Carnegie in Pullman sta se borila med seboj za prevlado v zadevi spalnih vagonov. Kralj jekla se je spomnil zgodbe o zajcih in je nekega dne napadel Pullmana: »Dober večer, gospod Pullman! Zdi se mi, da sva prav velika bedaka, ko si tako nasprotujeta ter skušava drug drugemu iztrgati zmag, znižujeta cene itd.« »Kaj hočete reči?« vpraša Pullman. Carnegie mu tedaj razloži svoje mnenje: »Spojiti obe družbi v eno samo ter doseči tako znatne koristi.« Pullman ga pazljivo posluša, prepričan pa ni.

»In kako bi imenovali novo družbo?« vpraša h koncu Carnegie pa hitro: »Družba spalnih vagonov Pullman«. Pullmanovo obličje se razjasni od veselja: »Pridite k meni, o tem bova še govorila!« In zadeva je bila zaključena.

Andrej Carnegie se je hvalil, da pozna vsa imena svojih delavcev in je večkrat z upravičenim ponosom rekel, da v njegovih tovarnah ni bilo nikoli nobenega štrajka, ko jih je on sam osebno vodil.

Ljudje so tako ponosni na svoja imena, da jih skušajo na vse načine ovekovečiti. Slavni Barnum ni imel moških potomcev, ki bi mu ohranili ime, zato pa je ponudil svojemu nečaku C. H. Seelyju petindvajset tisoč dolarjev, da bi svojemu imenu dodal tudi ime Barnum.

Knjižnice in muzeji se morajo za svoje najbolj bogate zbirke zahvaliti ljudem, ki se niso mogli sprijazniti z mislijo, da bi njihovo ime moralo za vedno izginiti.

(Dalje.)

Štiri partizanske žrtve na Molniku izkopane

Med njimi je izkopano tudi truplo kaplana Antona Hočevarja

Kaplan A. Hočevar

Smarje, 16. marca 1943.

Davi so se podali italijanski vojaki in člani protikomunistične legije iz Smarja in Polje zaradi ekshumacije tam pokopanih in najdenih žrtev, zlasti zaradi izkopa trupla čast. gospoda kaplana Hočevarja Antona iz Male Stare vasi pri Grosuplju.

Ekshumirani so bili 3 moški in 1 ženska. Prvi in edini, ki ga je bilo mogoče na mestu samem identificirati, je bil pok. g. Hočevar Tone. Bil je rahlo z zemljo zakrit, tako da so živali

lahko razgredle grob in deloma poškodovale spodnji del trupla.

V neposredni bližini je ležalo še rahleje zagrebena ženska truplo. Bila je to mlada oseba 20 do 25 let s temnimi, kratkimi lasmi in negovanimi nohti. V zdravem zobovju je bilo opaziti na vsaki strani po en eren zob.

Truplo tretje žrtve so našli kakih 200 m proč od prvih dveh. Bila je to moška oseba srednjih let, srca modrorižasta, kratke rjave lase, temnosiv pulover brez rokavov, usnat, precej širok pas.

Četrta žrtev je bila najdena nekoliko nižje. Bila je to oseba stara okoli 40 let, s temno obleko. Vsa štiri trupla so bila položena v rakve in so sedaj v mrtvašnici žmarskega pokopališča. Ako kdo sluti, da bi bil eden od zadnjih treh kak njegov srojec, naj se čimprej obrne za pojasnila na župni urad v Smarju.

Točnejši opis, v kakšnem stanju so bile žrtve najdene in kako so bile mučene, bomo priobčili naknadno.

Dela pri otroškem igrišču v Tivoliju napredujejo

Iz dneva v dan opažamo več gostov v našem Tivoliju. Lepo vreme in že posušena pota izvajajo vse vrste ljudi na kratek sprehod, ki po zimskem spanju vsakomur dobro dene. Doslej zagate za prostor še ni bilo. Ko pa se bo vreme ustalilo in bodo travniki ozeleneli, tedaj bo šele nastopil višek. Vseposvobodni dovolj sprehajalcev, prednjačili pa bodo starši s svojim nadbudnim naraščanjem, ki je komaj dobro shodil ali pa zapustil trdna tla vozička. Za take in še malo starejše od teh je namenjeno otroško igrišče, kjer se bodo po mili volji lahko naletali, naigrali in se ločili od ostalih v zadostni meri naučili svežega zraka in vseh dobrin, ki jih bivanje v prosti naravi nudi.

Kakšno je danes otroško igrišče v Tivoliju, boste najlepše videli če se postavite na zgornjem delu, koder vodi pot k Čadu. Opazili boste, da je nasip okrog igrišča že izgrajen; zdaj bodo verjetno položili še travnate ruše po pobočjih in tako igriščno ploskev obdali z lepim zelenim vencem, ki bo vse ostalo poživil. Tudi stopnice, ki služijo za dohod k igrišču, so že dokončane. Po vsej ploskvi so v primernih in enakih razdaljah posadili drevesca. Pot, ki pa je zelo široka in vodi preko igrišča, bo primeren prostor za sprehajanje odn. za prepeljavanje otroških vozičkov. Kajti malo-

Borcu Jožetu Krannerju v spomin

Več dni je že od takrat minilo. Bila je lepa, sončna nedelja, ko je veliki farni zvon pri Dev. Mar. v Polju tako mlo zadonel, da nam je postalo tesno pri srcu. Oznanil je daleč na okrog Tvojo zadnjo pot. — Poljski fantje so dvignili na ramena Tvoje belo krsto in Te ponesli v zadnji domek. Dolga vrsta ljudi, prijateljev in znancev od blizu in daleč, ki so Te spremljali na zadnji poti, je zgovoren dokaz, da ni malo onih, ki obsojajo komunistično nasilje nad našim narodom.

Še pred kratkim si, dragi Jože, ves vnet in poln ognja odhajal prostovoljno v boj proti zlu, v boj proti peklenim silam. Nazaj med nas pa si se vrnil brez življenja, ves nem in tih. Vem, da se nisi bal umreti. Smrti, ki si ji mnogokrat zrl v oči, je bila zate le kratak korak s tega sveta v boljše onostranstvo, kajti veroval si v Boga in v mnogo boljše in boljše posmrtno življenje. In tam si našel svoja vojaška tovariša Hočevarja in Holozana Dragota ter našega dobrega podžupana Pogacnika z ženo.

Jože, Ti si nam zgled protikomunističnega borca! Stopil si v borbo, ki je častna za slehernega človeka, posebno za slehernega Slovence. S Teboj je zgubila naša edinica enega najhrabrejših borcev. Preganjal si komuniste pod Razori in na Pogledu, pri napadu na Mokrec pa Te je zadela svinčenka in Ti končala življenje.

Dragi Jože, kratko je bilo Tvoje življenje, komaj devetnajst kratkih pomladi si dočakal, a bilo je polno borbe in svetlih idealov. Tu v domači zemljici boš spal in čakal na vstajenje. Še pozni rodovi pa bodo hodili k Tvojemu grobu. Ti prinašali luč in cvetja v znak hvalečnosti, kajti naslednji rod bo znal pravičnejše ceniti Tvoje delo in Tvojo žrtve, kot ga marsikdo današnjega časa. Slava Tebi, hrabri Jože!

KULTURNI OBZORNIK

Umetnostna izložba Franca Klemenčiča

Slike, katere je te dni razstavil v izložbah Salona Kos akad. slikar Fran Klemenčič, niso neka zgolj slučajnost, prodajni namenjena izložba, temveč pomenijo v slikarstvu umetnostnem življenju nekako tretjo razvojno stopnjo. Osnovna oblikovalna volja ga sicer še drži s prvo dobo (pred prvo svetovno vojno), ko se je izživljal v oblikovanju portretov in interiorov z nekakim še akademskim poizkusom in v drugo, povojno, ki je našla svoj polni izraz v pleinairu in bila že močno osebnostna in dograjena; toda vendarle pomeni današnja razstava v Klemenčičevi umetnosti nekaj novega tako v svojem tehničnem izrazu kot v svoji predmetnosti. Lahko bi rekli, da je nekaka sinteza tehničnih pridobitev in pleinaira druge dobe in predmetnosti prve. Slikarsko lopatiko, ki je v povojnih letih zamenjala prvotni široki čopič, je ta zdaj spet izpodrinil, toda ne več v svojih prvotnih vertikalnih, dolgih potezah, temveč v kratkih, sunkovitih in močnih potezah v stran. Ne odpove se jim niti tedaj, ko bi predmet sam zahteval nepretrgano potezo (n. pr. stol). Na ta način je slikar stopnjeval modelacijo predmetov do skrajne ostrine s širokimi, izrazito slikarskimi barvnimi kompleksi (»Tihotitje s čebulo«). Kljub svojemu slikarskemu izrazu pa Klemenčič še vedno živi tudi iz pridobitev svojih mladih let, ko se je pečal še s kiparstvom, oz. rezbarstvom v lesu, ki ne oblikuje gmote v okroglih, mehkih formah, temveč jo ploskoma reže v les. Že od vsega početka je Klemenčič stremel po širokih, enotonskih ploskvah barve (neodvisno od Cezana in kubizma), po modeliranju, v katerem ne dobi sleherni predmet le svoje lokalne barve in globine, ampak tudi svojo težo in gmoto.

Začasno je moral slikar zapustiti svoje priljubljeno krajinarstvo in se predati intimnejšemu slikanju interiorov in tihotitij. Le nekaj krajin na tej razstavi nas še vodi v preteklost: opozarjam zlasti na učinkovito, »a prima« dogotovljeno podobo »Glinčice v snegu«, ki kaže res eruptivni, burni slikarski zanos in močno »Jutranje sonce« z igro svetlobe na travniku in s kontrastno temenotno okvirja gozdnega roba v ospredju. V teh slikah se zrcali vsa umetnikova prednost in zvestoba naravi, ki mu je prva in glavna učiteljica. Klemenčičev lirizem ni običajna, meščanskemu okusu prilagojena sentimentalnost, temveč krepko, elementarno in prav zato enostavno gledanje na mrtvo in živo naravo. Sonce, hiša, kozolec, potok, sneg — vse zaživi v neki večnostni teži. In celo rože, vrč, sadije, izgube svojo slučajnost in se izpremene v neko dinamično »bivanje«. »Pelargonije« (6., 17.) so nudile slikarski predmet, v katerem se je mogel slikar razviti v vsej svoji tehniki in barvitosti. Ta močni osebni značaj ga ni zapustil niti pri »Nagljih« (19), čeprav le-ti zelo lahko zapeljejo s svojim mehkim, žametnim tonom v osladnost. Klemenčič je tudi pri njih ostal zvest samemu sebi ter znal z odločno potezo ujeti njihov prvinjski barvni in gmotni značaj. Klemenčičev realistični občutek izdaja zlasti »Tihotitje z zeljem«; stolov naslanjač pa mu nudi hvaležen globinski pripomoček. Posebne vrste lirice in barvno dogano občutek veje iz »Tihotitja s cvetko«, dočim je v eni najboljših slik — »Deklica ob oknu« — zadila notranjostina sobe v vsej svežini sončnega dneva, tistega starega, dobrega znanca iz njegovih krajin, ustvarjač uravnovešeno sozvočje svetlobe, barv in predmetov ter človeškega lika. Prostornine ustvarja predvsem z barvnimi skupinami. Te barve naravnost brižgajo iz sebe nemo razgredo, fanatično silo in ustvarjajo efekt. Žarečo celoto. Problem svoje vrste so nudili slikarju prosojni predmeti (kozarci, vaza), katerega je slikar rešil z ostrimi barvnimi kompleksi, ki nenaodoma izginijo v barvi predmetov v ozadiju.

Igrišče je na isti vršini, kot je ribnik. To je dalo sicer precej dela, a zdaj je končano. V zahodnem delu igrišča je v glavnem tudi že nakazano brodišče za otroke. Vanj bo napeljana vodovodna voda, ki bo pritekala v potok, tako da bo poleti prijetno topla, a vendar čista. Otroci bodo po tem brodišču spuščali barčice, gradili mlince, tako da se bo po vseh potokih vrtelo vse polno mlinskih koles.

Ribnik ostane tak, kakršen je sedaj. Seveda bo primerno očiščen in olepšan. Prav tako bodo okrog njega zasadili nizko bodoče grmičje, da ne bo kak preveč podjeten naraščajnik zdrsnil v vodo. Do sedaj kraljujeta ribniku oba laboda, ki se zmagoslavno in zelo paradno prepeljavata po vodi in dol. Vedno imata dovolj občudovalcev. Lahko pa jih bosta imela še več, kajti v načrtih je predvideno, da bo po obodu nasipa tekla 6 m široka sprehajalna cesta, ob njej bodo pa postavljene klopi za mamic in varuhinje, ki bodo z budnimi očmi pazili na sleherni kretnjo malčkov, se z njimi radovali, uživali ob njihovi razposajenosti, zraven pa ogledovali lepo okolico v bližini in Grad ter mesto v daljavi.

V smeri proti glavnemu drevoredu bo mehka zelena trata, na njej pa polno jam s peskom in najrazličnejše priprave za igranje, gugalnice, vrtljaki in podobno. Tako bo tudi s te strani dovolj poskrbljeno za prijeten odmor in osvežitev našim malčkom.

Upajmo, da bodo dela za to igrišče, zdravju in rasti naše mladine tako potrebno, kmalu končana in da bomo v kratkem lahko pozdravili prve, ki bodo zastavili svoje junaške korake po novih poteh in kot prvi zarajali po zelenih tratah.

Deseti simfonični koncert

Letošnji simfonični koncerti so gotovo v vsem dosežanju ljubljanskega glasbenem življenju redkost tako po številu kot po udeležbi. Z gotovostjo lahko trdimo, ne da bi šli gledat v kake statistike, da še ni bilo sezone, ki bi dosegla pri simfoničnih koncertih tako visoko število kot letošnji: pa ti koncerti še niso končani, obeta se nam jih še večje število. Tudi obisk je nad vse časten, dvorana je menda vedno do zadnjega stojišča razprodana. To razveseljivo dejstvo je v korist ne samo prirediteljem, ampak v prvi vrsti občinstvu, ki bo na ta način v kratkem času spoznalo čim večje število del iz skoraj neizčrpnega repertoarja simfonične literature.

Na prvem mestu zadnjega, sedaj že desetega koncerta, je zaigral godalni orkester v počastitev 60letnice skladatelja in slikarja S. Santla njegovo sonato za godalni orkester. Delo ima tri stavke, pisano je jasno, prozorno v klasično umirjenem slogu. Poslušalec se lahko

nemoteno in neposredno prepusti uživanju; le zadnji, fugarini stavek zahteva več pozornosti in zbranosti. Godalni orkester je delo dobro izvedel, le v zadnjem stavku so pogrešali večje plastičnosti. Tudi tehnično ni bil ta stavek povsem izdelan. Ko skladatelj k uspehu čestitamo, mu obenem želimo, da bi ustvaril še veliko kvalitetnih del na obeh področjih svojega umetniškega udejstvovanja.

Kot drugo točko smo slišali Tartinijev koncert v d-duru za violončelo in godalni orkester, ki sta se mu pridružila še dva rogova. Solistični del je izvajal Čenda Sedlbauer. Pokazal je odlično tehniko; tudi podajanje je bilo prav dobro. Opazili pa smo, da je unionska dvorana za korpus kot je godalni orkester, pa tudi za solista ali prevelik ali pa ob polni udeležbi premalo akustičen prostor; v ugodnejših okoliščinah bi ton na občestnosti pa tudi na plemenitosti le še pridobil. — Schubertova uvertura k operi »Rozamunda«, ki so jo izvajali na tretjem mestu, spada med najlepše skladbe, kar jih je Schubert kdaj napisal. V njej se družijo sveža iznajdljivost z ljubkostjo izraza. Tudi orkester jo je sveže izvajal. — Na zadnjem mestu smo slišali Lisztovo simfonično pesnitev »Preludije«. Skladatelj se tudi v tem delu pokaže kot eden izmed glavnih temeljev, na katerem stoji vse moderno simfonično ustvarjanje. V skladbo je Liszt položil vso barvitost modernega orkestra, ki jo je posebno romantična doba s tako ljubeznijo kultivirala. V velikih obrisih je orkester »Preludije« dosti dobro izvajal, v posameznostih smo pa močno pogrešali podrobne izdelave. Tako pogosti koncerti imajo, kot smo že rekli, to dobro stran, da seznanijo občinstvo s čim večjim številom simfoničnih del, vendar kvaliteta izvajanja pri tem ne sme trpeti. Občinstvu, ki v občudovanja vrednem številu prihaja poslušat te koncerte, je treba nuditi vedno le najboljše stvari in tudi kar se da dobro podane. M. T.

Gos podarstvo

Povečanje proizvodnje na Spodnjem Štajerskem. Da bi se kmetijska proizvodnja na Spodnjem Štajerskem še bolj povečala, je bilo letos predpisano tudi, kaj in koliko se mora obdelati, obenem pa tudi točno določene količine pridelkov, ki jih je treba oddati. Prehranjevalni uradi so dobili nalogo, da morajo poskrbeti za to, da bo posejano toliko in toliko površine s krušnim žitom, ječmenom, koruzo, ovsem, krompirjem in zelenjavo. Urad nato določi obseg površine za posamezne občine, kjer krajevni zaupniki predpišejo vsakemu obratu, koliko mora obdelati. Okrajem se predpiše tudi najmanjša količina pridelkov, ki jih je treba oddati, okraj pa poskrbi za izvajanje teh navodil po občinah. Občine določijo prispevke za posamezne kmetije. Prispevki so: rž, pšenica, koruza, ječmen, oves, krompir, fižol, seno in slama. Pridelovalci zelenjave morajo skleniti obdelovalne pogodbe in oddati izvestne količine zelenjave. Kar se pridelava več, je prodati po obstoječih predpih, v kolikor se ne

Smrt kaplana Hočevarja

Kakor poročamo na drugem mestu, so skoraj po petih mesecih našli in osepali mučeno truplo rajnega kaplana v Stari vasi pri Grosuplju Antona Hočevarja. Anton Hočevar je bil sin domačega mlinarja, tipičen zastopnik tistega slovenskega stanu, ki mu po vsej pravici gre naslov »proletarski«. Ker je že zgodaj začutil vselej do aunuvalnega stanu, je stopil v ljubljansko bogoslovje ter daroval prvo sveto mašo l. 1939. Od takrat naprej je bil ves v službi ljudstva. Njegova tesna povezanost s preprostim človekom je bila njegova največja odlika. Bil je ves iz ljudstva in ves za ljudstvo. Med kmečkim in delavskim slojem se je počutil kakor enak med enakimi. Nič čudnega, če so ga ljudje povsod imeli kakor svojega in ga klicali kar »naš Tonček«.

Konec oktobra lanskega leta pa so ga pripadniki komunistične oborožene organizacije ugrabili iz Perovega pri Grosuplju in ga kmalu nato na Molniku nad Smarjem na nečloveški način umorili. Sledovi, ki so bili pri ekshumaciji najdeni na truplu, kažejo na mučenje.

Ob tej kruti smrti nam prihajajo na misel besede, ki jih je v partizanskem tajnem tisku objavil komunistični voditelj Edvard Kocbek. V svojem pismu že umorjenemu patru Norbertu govori namreč ta volk v ovčji obleki o moralnem in duhovnem preoblikovanju slovenskega človeka, o priliki, ki jo partizanstvo nudi slovenskim kristjanom za krščansko preobnovo ter pravi krščanski apostolat. Piše, da je treba prav danes dokazati, da je krščanstvo sposobno svojega pravega izraza, svoje prave moči, in da je nastop protikomunističnih oddelkov pravi odpad od krščanstva, pravo krivoverstvo.

Toda kako kričeče postavljajo na laž vse to govorjenje dejanja, in sicer nasilna, morilska dejanja prav nad duhovščino, ki so se ji po drugi strani Kocbek in njegovi komunisti tako dobrihali in jo pridobivali za svoje brezbožne cilje! Število dosejanih umorjenih duhovnikov je 17, vstevši bogoslovca Janeza Hočevarja. Vse te so umorili komunisti iz sovraštva do Cerkev. In še pravi Kocbek, da partizanstvo nudi slovenskim kristjanom priliko za krščansko preobnovo in apostolat! Seveda ga to ne moti, da ne bi zagrozil v istem pismu: če se nam ne boste pridružili, bomo krščanstvo uničili! Torej najprej prikazuje samega sebe kot apostola in zagovornika krščanstva, potem pa grozi, da bo skupaj s svojimi krščanstvo uničil, če se duhovščina ne bo pridružila komunistom! Tako hudobija pobija same sebe: Kocbek v imenu krščanstva grozi, da bo krščanstvo uničil! V istem pismu si prizadeva, da bi pridobil kakega duhovnika za vstop med partizane. S tem bi ljudstvo zadobilo ono zaupanje, ki ga že dolgo več nima za partizane. Nič ne moti Kocbeka, da so komunisti hladnokrvno pobili že toliko duhovščine. Večja pridobitev za komuniste bi bila, piše, da bi duhovnike dobili na svojo stran in jih zvalili v svoje oddelke.

Toda zaman si prizadeva Kocbek, da bi razdvojil duhovščino, stranjeno okrog svojega škofa. Duhovščina je kompaktna v borbi proti brezverstvu. Nič ne ovzre te kompaktnosti življenjsko izgubljeni in sam v sebi razklani kaplan Metod Mikuz, ki se je ob koncu svojega duhovniškega brodoloma oprijel potapljalčje se deske — partizanstva in postal po odredbi komunističnega vodstva partizanski kurat. Podobnih izgublencev je bilo vedno nekaj tudi med duhovniškimi vrstami in ti s svojim zadržanim narede sicer veliko pohujšanja, potrjujejo pa po drugi strani spet pravilo, da je treba Boga bolj poslušati kakor ljudi; če torej duhovnik ne oznanja več Boga, temveč služi koristim tega sveta ali celo koristim brezboštva, je suha veja na telesu Cerkev, je odpadnik, in če govori, ne govori več v imenu božjem, temveč v imenu sveta in tistega, ki se mu je uslužil.

Narod je znal dobro ceniti to strnjeno duhovščino okrog svojega škofa v borbi proti brezverstvu, znal tudi ceniti mučeniško smrt, ki jo je storilo za vero in Cerkev že toliko slovenskih duhovnikov.

Tudi smrt kaplana Antona Hočevarja bo nepozabno ostala v narodovem spominu kot smrt poštenega duhovnika, ki je v njegovi sredi prelil kri zanj in za njegovo vero.

porabi za domače gospodinjstvo. Tudi za delo v kmetijstvu so oprečene delovne sile. Poleg tega je ustanovljena vzajemna vaška pomoč za delo, ki skrbi za vse vrste pridelkov v občini. S tem računajo, da se bo proizvodnja na Spodnji Štajerski znatno izboljšala tako v kakovostnem kot v množinskem pogledu.

Slovaška zunanja trgovina. V lanskem letu je znašal uvoz na Slovaško 3,9 (3,49) milijarde kron, izvoz pa 3,3 (3,18) milijarde kron, tako da je postala slovaška zunanja trgovina lani pasivna v še enkrat večjem znesku kot leta 1941. Del zvišanja obsega zunanje trgovine je pripisati višjim cenam, vendar pa je treba omeniti, da ima Slovaška z dvema glavnima državama pogodbo za stalne cene t. j. z Italijo in Nemčijo.

Klemenčičeva umetnost ne tiplje za svojimi cilji, temveč se za njimi sunkovito zaganja. S svojo mladostno zagnano umetnostjo in z izrazito slikarskim temperamentom si je Klemenčič izoblikoval svoj lastni, aдекватni izraz, poln tiste trpkosladke ustvarjalne ihte, v kateri še danes ponavlja: »Stremel sem po čisto Klemenčičevi umetnosti, da bi ne bil podoben starim impresionistom, temveč bil nekaj čisto samosvojega. To opažajo v mojih delih zlasti preprosti ljudje...« Da, o tem nas je prepričala že njegova kolektivna razstava l. 1941. In prav tako nam današnja razstava potrjuje, da je naš slikar še poln mladostnega zagona, neizčrpne volje in zaupanja v svoje delo, ki, kljub včasih težkim življenjskim prilikam, nepretrasta borba za čim popolnejši, čim višji, res »Klemenčičev« slog. C. C.

Novi Slovenski učitelj

Zdi se mi, da bi nosil vodo v Savo, ako bi na dolgo in široko razlagal in razpravljal, kak pomen ima edino pedagoško glasilo v sedanjih časih za vzgojo slovenske mladine. Opozoriti hočem le na novosti, ki se odražajo že v prvi številki letošnjega letnika. Doslej je bil »Slovenski učitelj« pedagoška revija in glasilo Slovaške družbe, odslej pa je glasilo katoliških vzgojiteljev in Slovaške družbe. S tem se mu je delokrog razširil. To se vidi tudi v splošni urednosti. Doslej mi je bil en sam urednik, odslej ima tri: za srednje šole gosp. dr. Lovrenčiča, za meščanske šole dr. Brumna, za ljudske šole Struklja, nadzornika v poklju. Poleg ljudske šole bo razpravljal odslej intenzivne tudi v zadevah srednje in meščanske šole, kar je pravilno in potrebno. Vzajati morajo vse kategorije šol od otroškega vrta pa do univerze. Pri vzgoji pa je nujna enotnost. To združeno enotnost lepo pozdravlja in blagoslovla v svojem lepem članku škof dr. Rožman, veseli se je pa tudi ljudski učitelj, kakor je videti iz Pozdravne besede kat. vzgoji-

teljem srednjih in meščanskih šol pod skupnim krovom »Slovenskega učitelja«. Kakor kaže vsebina daljnega članka g. profesorja Potočnika Družinska vzgoja, je bodo veseli tudi starši, ki so prvi vzgojitelji naše mladine. Ta snov pa bo dobrodošla tudi vsem, ki prireajo roditeljske sestanke. Dr. A. Breznik razlaga v članku Ljubi bližnjega kakor sam sebe pravilno rabo zaimka sam, za kar mu bodo hvaležni učitelji, profesorji pa tudi vsi pisatelji. Dr. V. Brumen piše O višji ali visoki pedagoški šoli, kar je zajemljivo za vse, ki jim je mar pedagoška veda in vzgoja učiteljev pedagogov. Dr. K. Ozvald nam na njemu lasten način zanimivo razlaga, kako je duhovno rasel, in odkriva mnoge dušeslovne činjenice, po katerih se bo tudi vsak sam lahko preštudiral. V članku Blaže in Nežica nam nepodpisani avtor kaže Slovaška kot pedagog, katerega ideje primerja s sedanjimi pedagoškimi in psihološkimi dognanji in zahtevami ter tako odkriva Slovaško pedagoško veličino. Članek Franja Čučka Okolje delavskega otroka nam zopet nudi mnogo snovi za uporabo na roditeljskih sestankih. Sledita dva članka v spomin umrli članom Slovaške družbe in zelo potreben informativni članek K. Hafnerjeve Šolske knjižnice, iz katerega bodo lahko učitelji knjižničarji izbirali knjige za krajevne šolske knjižnice. V Knjižničnih vesteh so ocenjene tri knjige, ki so primerne za nabavo knjižnicam kakor tudi posameznikom. Izbrljen je celo ovitek s poročilom o obnem zboru Slovaške družbe. Iz vsega navedenega je razvidno, da hočejo novi uredniki spraviti list na kolikor mogoče visoko in aktualno višino. Naj bi ne bilo slovenskega kat. vzgojitelja, ki bi ne bil naročnik še edinega slovenskega pedagoškega glasila, ki je velikega pomena za pedagogiko in kulturo sploh. Vemo, da je primum: Viveret! Enako pa tudi vemo, da ni pravega življenja brez duhal! Živeli sotrudniki naročniki in blažiti!

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 18. suša: Ciril Jeruzal., škof in cerkveni učenik; Narcis, škof in mučenec; Edvard, kralj in mučenec.

Petek, 19. suša: Sv. Jožef, ženin D. M., Kvarila, mučenica.

Zgodovinski paberki

18. suša:

L. 1414. je bil ustoličen po starem slovesnem obredu na Gosposvetskem polju Ernest Zeleni iz rodbine Habsburg za koroškega vojvode. To je bilo zadnje ustoličenje, pri katerem je osebo navzoč vladar sprejel oblast iz rok slovenskega kmeta. Kasnejšim vojvodam, ki so bili večinoma tudi rimsko-nemški cesarji ter ogrsko-hrvatski kralji, se je obred ustoličenja zdel poniževalen, zato so se mu odrekli in sprejemali rajši samo poklon deželnih stanov, toda ne več pri starodavni Gospe sveti, ampak v glavnem mestu Celovcu.

L. 1719. je proglasil rimsko-nemški cesar Karel VI. Trieste in Fiume za svobodni mesti.

L. 1858. se je rodil v Vinkovcih pisatelj Josip Kozarac. Po poklicu agronom je živel največ v slovenski Posavini, umrl je v Vinkovcih l. 1906. Napisal je vrsto povesti (Biser Kata, Mira Kodolčeva, Tena, Proletarci, Pri ljubavi) in dva romana (Mrtvi kapitali in Medu svijetlom i tmi). Zanimajo ga socialni in gospodarski problemi. Videl je moralno, gospodarsko in kulturno zaostalost Slavonije, jo analiziral in ji iskal zdravila v kulturi. V tem je podoben Matiji Reljkoviću. Kozarac je hladen in trezen realist.

L. 1904. se je rodil v Sesani na Krasu slovenski pesnik Srečko Kosovel. Umrl je 27. maja l. 1926. Študiral je v Ljubljani. Koncem univerzitetnega študija je začelo njegovo zdravje pešati; preživljal se je z instrukcijami in honorarji; v osmem semestru februarja 1926 je zaradi pomanjkanja in nepretrganega prodiranja vase in okolično hudo zbolel; ko je za silo okrevljal, se je vrnil domov, kjer je kmalu nato umrl. Za pesništvo se je Srečko vnel že v dijaških letih, tako je l. 1920. osnoval na realni literarni krožek »Kres«, pozneje je sodeloval v literarnem krožku dijaškega društva »Preporod«, dokler ni začel izdajati lastnega lista »Lepa Vida«. Svoje glavno delo je osredotočil v »Literarno-dramatskem krožku Ivan Cankar«; snoval je literarne in kulturne načrte in nekaterkrat tudi javno nastopil s programatično borbenimi predavanji in recitacijami. Njegovo delo se loči v glavnem po dvojni orientaciji. Prvo je čustvenoimpresionistična lirika, ki se opira na tradicijo moderne; v nji prevladuje otožna krajinska pesem Murnova in miselna globinska Kettejeva, poleg tega se kaže borbeni tradicija Cankarjeve življenjske in kulturne kritike. Druga doba se začne z nastopom socialnega pesnikovanja.

Novi grobovi

† Tonček Hočvar. Kot žrtve partizanskih grozodejstev je padel kaplan v Stari vasi pri Grosupljem g. Tonček Hočvar. Na mrtvaški oler so ga položili v Šmarju, od koder bo prepeljan v petek popoldne v Grosuplje, kjer bo v soboto, 20. suša ob poldnevnem pogrebu.

† Fani Lap. V Ljubljani je umrla vzgojiteljica, gospodična Fani Lap. Rajnico bodo pokopali v četrtek 18. suša ob pol 3 popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

† Franc Babnik. V Zgornjem Kašlju je umrl ugledni posestnik in strojar Franc Babnik. Rajnika so pokopali v sredo popoldne na pokopališču v D. M. Polju.

† Ciril Malavašič. Na Vrhniki je umrl ugledni trgovec Ciril Malavašič. Blagoga rajnika bodo pospremili na zadnji poti v petek, 19. suša ob treh popoldne iz hiše žalosti v Kolodvorski ulici na Vrhniki na farno pokopališče.

† Marija Pucelj. V Zlebiču je v 57. letu starosti za vedno zatisnila oči daleč naokrog poznana in spoštovana gostilničarka in posestnica, mati in gospa Marija Pucelj. Blago rajnico bodo pospremili na zadnji poti iz hiše žalosti v Zlebiču št. 14 na pokopališče v četrtek, 18. suša ob devetih popoldne.

† Albertina Kastelic. V Novem mestu je umrla v ponedeljek 80 letna poštna uradnica v p. gđ. Albertina Kastelic. Rajnico so pokopali dne 17. suša popoldne na mestnem pokopališču v Novem mestu.

Naj rajnim sveti večna Luč! Vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Kupujte znameniti roman

»Postruška«

Spisal Dario Niccodemi

Drobna ljubljanska kronika

Priljubljeni odbor 5 prvih sobot danes nima seje, pač pa prihajajo teden. — Predsednik.

Stalna kongregacija za gospe vabi svoje članice, da se udeležijo na praznik sv. Jožefa ob 8 v karmeliškem cerkvi na Selu svete maše s skupnim sv. obhajilom. Udeležba je dolžnost vsake članice.

Kongregacija gosposiden in kongregacija učiteljev pri sv. Jožefu imata na praznik sv. Jožefa ob 6.30 skupno sv. obhajilo, popoldne ob 3 pa v cerkvi skupno čestitev. Molite bomo iz molitvenika Ure čestitice, ki ga je izdala Družba sv. Mohorja. Pridite vse!

Cerkvena glasba na praznik sv. Jožefa v cerkvi sv. Jožefa. Jutri ob 8 slovesna sveta maša, med katero se izvajajo: Misna in hon. ant. Stanislav Kostka, zboršt. St. Premr Gradušar, Dominie praevestitium, kl. A. Forster. Po ofertoriju: Salve pater Salvatoris, kl. I. Mohr. Po maši: Blagor tebi sv. Jožef, kl. dr. Fr. Kimovec.

Delavska prosvetna prireditelja. Pokrajinska delavska zveza vabi delavce in nameščenice, zlasti pa svoje člane in odbornike in njih družine na delavsko prosvetno prireditev, ki bo v nedeljo, 21. marca ob 4 popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti. Na sporedu so pevske in recitacijske točke.

»Za norcem! Za norcem!« so vpili paglavci po Aziru, kadar so zagledali sv. Frančiška. Azirani so paglavcem pritjevali. Sv. Frančišek pa se ni dal omajati in je vtrajal na poti k Bogu. Ponižnost, pokorščina in ljubezen so bile njegove kreposti in z njimi je povsod zmagoval: v rodnem mestu, v domačini in po vsem svetu. Izročila življenja sv. Frančiška, ki jo je izdal St. Premr Gradušar, Kureš, bodo Veliki frančiškovi križarji uprizarili v petek, na praznik sv. Jožefa, v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic je pri Štiglihu. Izra ima naslov »Božji trubljuder Frančišek«.

Obdelane njive in vrtni. Sedaj je v najvišjem razmahu po mestu in v okolici najtežje kmetijsko in vrtnarsko delo, namreč ora-

Zlatomašnik Jožef Kalin - 80 letnik

Po štiriletnem kaplanovanju v Mirnu je prišel v svoj podkriški planinski raj, od katerega se tudi po svoji upokojitvi ne more ločiti. Pretno je namreč povezan z vrlemi, vernimi Draženčani, s katerimi je pozidal pod sivim Krnom veličastno cerkev presv. Srca Jezusovega, katero je ob posvetitvi 1. okt. 1941 goriziški nadškof proglasil za romarsko cerkev božjega Srca.

Brezčestnih težav in skrbi se naš častiti godovnjak ni ustrašil, da je le mogel dovršiti častiljiv božji hram, ki ga je začel staviti še pred prvo svetovno vojno. Kljub temu, da se je v vojnem času s svojimi dragimi farani moral za daljša umakniti v notranost države in pustiti začetno delo nedovršeno, je prav zato še z večjo vneto delo po vrtniti nadaljeval, ker je ostala započeta stavba neporušena. Z radodarnostjo in požrtvovalnostjo častilcev božjega Srca postaja to prelepo svetilišče vedno dragocenejši naš biser, bleščeč se v čast presv. Srca Jezusovega.

Poleg presv. Srca Jezusovega goji g. zlatomašnik Kalin posebno zaupanje do svojega patrona sv. Jožefa. Tako je pred petimi leti svojo zlato sv. mašo prav na tistem v vsej skromnosti, po opravljenih duhovnih vajah, opravil pri božje-potni cerkvi sv. Jožefa nad Celjem.

Bog daj požrtvovalnemu in neutrudljivemu delavcu v vinogradu Gospodovem dočakati še mnogo srečnih in zadovoljnih let zemeljskega življenja, potem pa res božje plačilo v božjem presvetem Srcu!

— Cerkev sv. Jožefa. Na praznik sv. Jožefa bo v tej cerkvi celodnevno čestitev presv. Rešnjega Telesa. Najsvetejše se izpostavi jutraj ob 6, ko je sv. maša s pridigo in petjem. Potem so sv. maše vsake pol ure do pol 11 (zadnja maša). Ob 8 je slovesna sv. maša. Popoldne in popoldne se vrste adoracijske ure kongregacij in zavodov; povabljeni pa so tudi drugi verniki v čim večjem številu. Zvečer ob 6 govor, pete litanije sv. Jožefa in zahvalna pesem. Nato bo darovanje okrog velikega oltarja za cerkvene potrebe. Priporočimo se z zaupanjem sv. Jožetu, mogočnemu zaščitniku naših družin.

— Rokodelci, mojstri, pomočniki in vajenci imaj jutri, na praznik sv. Jožefa ob 7 jutraj v križanski cerkvi skupno sv. mašo in obhajilo. — Prav lepo vas vabimo k vsakoletni proslavi nebeskega zavetnika rokodelcev v križansko cerkev.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira končnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

Iz Novega mesta

Pomočniki izpitni obrtniški vajencev za prvo četrtletje so bili v nedeljo, 14. marca, zaključeni. V prvem četrtletju je polagalo 16 vajencev pomočniške izpite, in sicer: 1 mlinar, 1 pekar, 7 čevljarjev, 3 mizarji, 3 ključavničarji in 1 klepar. Izpit so vsi vajenci opravili in so bili s tem proglašeni za pomočnike.

Nabiralna akcija za restavracijo kapiteljske cerkve je dokončno zaključena in je rodila kaj lepe uspehe. Novomeščani so tudi to pot pokazali smisel in obilno razumevanje za stvar. Na podlagi dovoljenja oblasti je bilo organizirano smotno nabiranje prostovoljnih darov oziroma prispevkov. Po mestu se je pobiralo v več odsekih in vsak Novomeščan je dal svoj obolus. Dekleta Marijine družbe so obiskale skoraj vsako hišo v mestu in pri manj premožnih ljudeh nabrale

Izšel je najlepši roman znanega pisatelja Fogazzara

„PESNIKOVA SKRIVNOST“

Roman je pesem ljubezni

Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah

6280.25 lir; višje in premožnejše sloje pa sta obiskala gg. vikar Janko Oblak in prof. Gregorij Jože. Ti so poklonili cerkvi kar 19.497.24 lir. — Skupno je Novo mesto dalo za popravilo svoje častiljive župne cerkve lepo vsoto 25.777.49 lir. Nabiralna akcija je sicer zaključena, vendar bo cerkev od gotovih strani še prejela razne zneske, ki so ji že obljubljeni, a ne še nakazani. Z nabranim denarjem so bili plačani vsi dosednji računi, ostanek pa bo porabljen za predvidena dela, s katerimi bodo pričeli takoj po veliki noči. Seveda nabrana vsota še daleč ne bo zadostovala za vsa dela, ki bodo pri cerkvi nujno morala biti izvršena, saj bi zato bili potrebni stotisoči; vendar postopoma, leto za letom bo z darovi meščanov in uvidenostjo oblasti vendarle mogoče dokončno restavrirati cerkev in urediti njeno okolico.

Iz Grosuplja

Pogreb rajnega kaplana Hočvarja. Kot poročamo na drugem mestu, so ta torka našli in prepeljali v Šmarje med drugimi tudi truplo pokojnega g. Hočvarja Antona, kaplana iz Male Stare vasi pri Grosupljem. Truplo bo do petka pol popoldne v Šmarju, nakar bo prepeljana v Grosuplje v cerkev, kjer ostane do sobote 20. marca popoldne, ko bodo tam ob pol 10 maše zadušnice in pogreb na tamkajšnje pokopališče. Kdor ne bo mogel osebno priti, naj se spomni pokojnega gospoda v molitvi ali pri sv. maši.

Z Gorenjskega

Korošcem in Gorenjcem je govoril 13. marca gauleiter dr. Rainer v Celovcu in je med drugim tudi omenil, da se je na Koroškem doslej prostovoljno prijavilo že 1141 mož in 2743 žena za celodnevno delo, 464 mož in 294 žena pa za pol-dnevno zaposlitev. Mnogo obratov je samo od sebe uvedlo delo za okopnjake.

Sprejem v koroško domovinsko zvezo. Slovesno in lepo je sprejel krajevni skupinski vodja v Kranju 12. marca v strankinem domu nad 200 novih članov v koroško domovinsko zvezo. Razdeljene so jim bile izkaznice.

Poroke. Na Bledu so se poročili: Hans Ladislaus Gregor Koch in Elfrida Rosa Elizabeth Till, oba z Bleda, Valentin Larisi in Katarina Kosel oba iz Gorij, Jožef Stucin in Marija Dolinšek, Franc Soklič in Albina Kokalj, oba z Bleda.

Nesreča zaradi nepredvidnosti. 12. marca popoldne so se v kranjski okolici igrali otroci po tratah in se lovili. Po nesreči in ker ni pazila je 12 letna Režika Pustovrh iz Planine pri Kranju stopila na ročno granato, ki je ležala v travi in ki je ostala tam še iz časa razsula jugoslovanske vojske. Granata je eksplodirala in dekletce hudo ranila na nogah. Prepeljali so jo v bolnišnico na Golniku.

S Spodnjega Stajerskega

Uvedba tečajev za pomožne učitelje. »Marburger Zeitung« prinaša uradno objavo, ki sporoča, da bodo zaradi pomanjkanja učiteljskih moči na ljudskih šolah pripuščeni tudi pomožni učitelji. Pomožni učitelji bodo postali lahko obiskovalci pomožnih šol, ki obsegajo tri stopnje: 1. trimesečni učni tečaj; 2. glede na predizobrazbo in obnašanje 1-2 letno praktično delo kot pomožni učitelj in 3. devetmesečni zaključni tečaj, ki bo omogočil prvi izpit za učitelja v ljudskih šolah. V postev pridejo prošnje in prošilke od 19. do 30. leta, ki imajo zaključena spričevala iz 4 ali 6 razrednih meščanskih šol ali 6 razredov srednjih šol, odnosno odgovarjajoča izpričevala drugih višjih šol. Prošilci, ki imajo samo ljudskošolsko izobrazbo, nimajo upanja, da bi bili sprejeti, pač pa lahko prošjo prošilci, ki imajo manj kakor polovico srednješolske izobrazbe, če so posebno nadarjeni in jih priporoči nekdanji učitelji, ali če so se kasneje sami izobrazili, tako da bi jim to za pouk v šoli služilo in to dokažejo. Prošnje za začetni trimesečni pripravljalni tečaj je treba na Spodnjem Stajerskem oddati do 25. marca pri šolskem svetniku domačega okrožja. Tečaj je brezplačen, če je prošilec siromašen, lahko dobi mesečno podporo 80 mark.

Ukinitev podružnice deželnega svetnika v Slovenjgradcu. V zvezi s totalno mobilizacijo in z ukrepi, ki naj poenostavijo uradovanje, je bila ukinjena podružnica mariborskega deželnega svetnika v Slovenjgradcu. Vse posle, ki jih je doslej opravljala podružnica, je prevzel urad deželnega svetnika v Mariboru. Vsak teden bo v dosedanjih prostorih podružnice

NAROČNIKOM „NAŠE KNJIGE“

Bolgarski roman Jordana Jovkova

Domačija na meji

izide v petek 22. t. m.

II. del Dorrkova najmlajša

(Charles Dickens) pa v sredo 31. t. m.

Kdor še ni naročnik na to najboljšo zbirko leposlovnih del, naj pobiti z naročilom, ker so v prodaji knjige mnogo dražje.

Založba Naše knjige

Ljudska knjigarna v Ljubljani, Pred Školijo 5

NK

Iz dela in življenja - od tu in tam

imel poseben razpravni dan urad deželnega svetnika iz Maribora in sicer od 8.30 do 12.30.

V St. Jurju ob južni železnici so priredili vaško popoldne na kmetijski šoli. Strokovna učiteljica Regina Schafferjeva in šolski ravatelj Budaker sta pripravila štajerski spored z ljudskimi pesmimi, plesi, jodlariji in starinskimi igrkami. Nastopili so nameščenci, gojenci in gojenke kmetijske šole. Plese in petje je spremljal ob klavirju g. Mastnak. Zbrali so 375 mark za zimsko pomoč.

Iz Hrvaške

Sporočilo glavnega ravnateljstva za javno varnost v NDH. Glavno ravnateljstvo za javno varnost v hrvaškem notranjem ministrstvu je dne 12. t. m. sporočilo, da je bil 9. t. m. med postajama Blackog-Jakšica in Pleternice ubit železniški uslužbenec Andrej Janes. V koliko v zakonitem roku oblasti ne bi prijele prevega morila, bo v smislu objavljene odredbe ustreljenih deset oseb iz vrst policijsko ugotovljenih komunističnih prvakov.

Hrvatski združenja na obisku v Sofiji. Prejšnji teden se je mudila v Sofiji skupina hrvaških združenj-državnih uradnikov, ki si je hotela na licu mesta ogledati ter proučiti delovanje bolgarskega združenja, ki je tekom svojega dosedanjega razvoja doseglo zavidne uspehe. Hrvatski združenja so ob tej priliki povabili tudi svoje bolgarske tovariše na občni zbor Hrvatske združene zveze, v kateri so včlanjene vse združne organizacije hrvaškega državneganištva.

Popravlilo Mihanovičevih Novih dvorov. Po poročilu hrvaškega časopisa je započel vinagorski župnik Vukina s svojimi prijatelji akcijo za popravilo Mihanovičevih Novih dvorov, ki so bili že več let zapušteni ter so pričeli razpadati. V teh dvorih je Mihanovič ustvaril svojo »Lijepo domovino« ter je v njih tudi umrl. Dvori stoje ob glavni cesti nekaj kilometrov pred Klanjcem in Zelenjakom ter so jih zgradili grofje Erdődi v začetku XVII. stoletja. Župnik Vukina predlaga, naj bi se dvori popravili še letos in preuredili v okrevališče.

Delavsko gledališče v Varaždinu. Podružnica HRS v Varaždinu je pričela zidati svoj dom, v katerem bo tudi velika gledališka dvorana.

Iz Srbije

Predsednik srbske vlade govori o boljševiški nevarnosti. V zadnjem času je bila v Beogradu spet večja skupina kmetov iz zajetarskega okraja. Zastopnike kmečkega ljudstva je sprejel tudi srbski ministrski predsednik general Nedić ter je imel nanje tudi daljši politični nagovor, s katerim je odločno nastopil proti komunistični propagandi. Poudarjal je, da bi zmaga boljševizma pomenila za Srbijo katastrofo. Zaradi tega se mora Srbija držati treh zapovedi: Komuniste je treba s sodelovanjem vsega ljudstva iztrebiti, mir in red se morata pod vsi pogoji vzdržati, ker je Srbija dolžna s svojim delom pomagati borcem, ki rešujejo Evropo pred komunistično nevarnostjo.

Odkritje srbske policije. Beograjsko časopisje poroča, da so organi srbske varnostne straže pred kratkim odkrili v bližini Čačka močno komunistično organizacijo ter polovili vse člane tamkajšnje organizacije odbora komunistične stranke. Po tem uspehu so varnostni organi kmalu nato odkrili na posestvu nekega kmeta-komuniste še pravilni podzemeljski bunker, v katerem so se skrivali komunistični funkcionarji. V bunkerju je bilo spravljeno tudi orožje in strelivo ter propagandni material. V zvezi s tem odkritjem so oblasti v Čačku zaprele več sumljivih oseb.

Petek, 19. marca, ob 17: »Primer dr. Hrnac«.

Izven Znižane cene od 15 lir navzdol. Sobota, 20. marca, ob 17:30: »Veliki mož«, — Red B.

Nedelja, 21. marca, ob 14: »V Ljubljano jo dajmo«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 17:30: »Jesena«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Gherardo Gherardi »Jesena«, komedija v treh dejanjih. Osebe: Riccardo Giosio — VI. Skrbinec, Gregorio Pasti — P. Kovič, Teresa — Putjata-Nablocka, Gluditta — Sanclanova. Stefano — Nakrat, Carlo — Brezigar, Mario — Ruztresen, Lena — Remčeva, Gluditta — Gabrijelčeva, Attilio — Vardonek, Maria — Simčeva. Godi so v gorski vili v severni Italiji — danes. Režiser prof. Sest, scenograf inž. E. Franz.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 21. marca, ob pol 8 popoldne: Klavundova drama »Praznik evetolihi čestitice«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10-12 in tri ure pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova 12-1. desno.

RADIO. Četrtek, 18. marca: 7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskem — 12.30 Plošče — 12.45 Pesmi in romane — 13 Napoved časa, poročila v italijanskem — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskemu — 13.12 Pisana glasba — 13.25 Poročilo iz Nemčije — 14 Poročila v italijanskem — 14.10 Vojaške pesmi — 15 Poročila v slovenskemu — 17 Napoved časa, poročila v italijanskem — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Nove plošče »Cetra« — 19.30 Poročila v slovenskemu — 19.45 Laska glasba — 20 Napoved časa, poročila v italijanskem — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenskemu — 20.30 Koncert orkestra »Cetra« — 21 Simfonični koncert vodji dirigent Victor de Sabato — 22.10 Predavanje v slovenskemu — 22.20 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnarji: mr. Sušnik, Marjani trg 5; mr. Deu-Klanjšček, V. Arelia Rea 4; in mr. Bohinec, Cesta 29. oktobra 31.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 18. marca, ob 17: »Thais«. Izven.

Cene od 28 lir navzdol.

Petek, 19. marca, ob 17: »Princesa in smaj«. Milanduska opera. Izven. — Ob 17:30: »Meg iz seraja«. Izven. Prvi nastop Nade Stritarjeve. Cene od 28 lir navzdol.

Sobota, 20. marca, ob 17: »Janko in Metka«. Premiera. Red premierski.

Opozarjamo na petkovno predstavo Mozartove opere »Meg iz seraja«, v kateri bo prvič nastopila sopranistka Nada Stritarjeva v partiji Konstanze. Ivanka Ribičeva pa je prevzela vlogo Blonde namesto bojne Poljanke, ki jo je v prejšnji predstavi prevzela Lipušček. Belmonte, Ranovec — Perdrillo in Betetto — Osmiri. Dirigent Neffat, režiser C. Debevec, načrta za kostume Jela Vilfanova.

Drama:

Četrtek, 18. marca, ob 17:30: »Ples v Trnovcu«. Red Četrtek.

življenja konjskega mesa, ki je redilno in usiljivo, vendar prav nič ne škoduje takim bolnikom. Seveda so klasi pretežno mlade živali, posebno, ako se je kak konj posrečilo. Po okusu in nežnosti n. pr. meso mladega šrehteta prav nič ne znanostja za finim telečjim. Sedaj, ko je goveje meso racionalizirano, pa je med ljubljanskimi zopet naraslo zanimanje za konjsko meso. Tako je vsakrat vidimo med tednom, kako rade gosposidine hodijo v konjske mesnice. Konjsko meso je v Ljubljani vselej razprodano. Ljubljanske gosposidine so zelo spetne in znajo konjsko meso pripraviti že tako okumno in v tako različnih oblikah, da tekne slahernu, kadar pač premaga predsodek proti temu mesu.

Praznik evetolihi čestitice — dan vesolja in dan mladosti, praznik življenja in smrti. Komaj splošna ljubezen mora umreti, da opere greh v preteklosti. Čeprav je žrtve velika, se zdi, da je znan, a nasprotno čujemo, da nobena žrtve, ki oblati in opere, ni zaman. Kako kruto se včasih igra usoda, bomo videli v nedeljo 21. marca ob pol 6 popoldne na Rokodeli, odru v Klavundovi drami »Praznik evetolihi čestitice«. Opozarjamo, da si občinstvo preiskrbi vstopnice v predprodaji, ki ob nedeljo od 10-12 in tri ure pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova ulica 12, I. nadstropje, desno.

Zliviški trg v sredo. Včerajšnji živilski trg v Ljubljani je bil že za spoznanje bolj živahen kakor običajno delavniško. Pozna se, da smo že zgodaj spomladni in da imajo vrtnarji ter kmetje le malo pridelkov, da bi jih prinesli na trg. Ne bo dolgo, ko bo trg ob sredah zaživel v običajnem vrvežu, kakor je ob sredah navada. Branjevalci so bili seveda primerno založeni z zgodnjimi južnimi sadjem, kateremu pa tudi še dela uspešno konkurenco domači radi, motovilce in podobno. Nekaj okoličank je prineslo na trg par jersbov lepega domačega radiča, ki so ga vozile v kleti, oziroma v drugi zavarovani posodi. Čim dalje več pa je na trgu raznih semen. Poleg trgovcev, ki dobivajo semena iz bolj oddaljenih krajev in celo iz tujine, se pojavljajo na trgu tudi še domači semevarji, ki v okolici sami vzgajajo semena prav primerno za Ljubljano in ljubljansko okolico. Take »farme« semen so sedaj zelo

nabiranje konjskega mesa, ki je redilno in usiljivo, vendar prav nič ne škoduje takim bolnikom. Seveda so klasi pretežno mlade živali, posebno, ako se je kak konj posrečilo. Po okusu in nežnosti n. pr. meso mladega šrehteta prav nič ne znanostja za finim telečjim. Sedaj, ko je goveje meso racionalizirano, pa je med ljubljanskimi zopet naraslo zanimanje za konjsko meso. Tako je vsakrat vidimo med tednom, kako rade gosposidine hodijo v konjske mesnice. Konjsko meso je v Ljubljani vselej razprodano. Ljubljanske gosposidine so zelo spetne in znajo konjsko meso pripraviti že tako okumno in v tako različnih oblikah, da tekne slahernu, kadar pač premaga predsodek proti temu mesu.

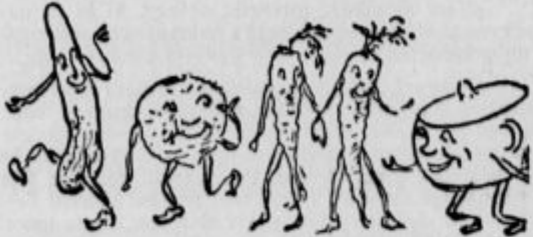
Zanimanje za konjsko meso v Ljubljani. Pred nekaj leti je bilo zanimanje za konjsko meso med ljubljanskimi prav malenkostno. Vzrok temu je bil velik dovoz hrvaških buš in manj vredne goveje živine na ljubljanski trg. Ta živina je bila tako poceni, da se ni sploščala klasi konj. Sicer pa je le malo kdo prodal konja za klanje, ker je bil konj, če je bil količnik dela sposoben, še vedno več vreden, kakor bi kdo dobil zanj. Tudi so imeli ljudje nek predsodek proti konjskemu mesu, češ da ni okusno in se je nekaterim gašljalo. Med prvo svetovno vojno pa so ljubljanski pojedili mnogo konjskega mesa, zlasti v obliki raznih salam. Znano je, da so imela nekatera evropska mesta, n. pr. Dunaj, posebne konjske restavracije, kamor so zahajali tudi najbolj petični ljudje, da bi si mogli privoščiti vse drugučno meso. Toda zrečki iz konjskega mesa so že od nekdaj veljali za posebno apcaliteto. Zlasti ljudem s sladkorno boleznijo so toplo priporočali

Neka za mlada srca

Pravljena noč v kuhinji

V hiši je bilo mirno. Tedaj pa je Janezka zbudila neko ropotanje, ki je bilo slisati, kakor če bi bila služkinja Minka slabe volje in bi se ponavljala in lonci onegavila po kuhinji. Janezka je strašno želela in je poklical Minko, naj prinese vode. A nihče ga ni slisal. Tedaj je prižgal luč, si nataknil copate in je odšel v kuhinjo. Počasi je odprl vrata; a kako se je prestrašil, ko je pogledal skozi rezo med vratil Pomenca! Si je oči: Na veliki mizi sredi kuhinje je šklopotalo sem in tja. Deska za sekljanje je objela valjar in je plesala z njim valček po zvokih, ki so se od nekod oglašali skozi okno iz zvočnika. Nož in vilice sta se sprijela in se sprehajala po okenehi polici. Na tablici pa, ki je visela na vratih, je bilo napisano: »Nocoj vsi na zabavo v kuhinji!«

Tamle so prihajali trebušnati vrč za kavo, nato sladkornica in lonec za mleko. Zraven so tekle

ekodelice. Na široko je stopala porcelanasta posoda za juho, za njo pa sta šla strgalnik in sir. Hotela sta poiskati domači sir, ki je bil pa še na krožniku pod pokrivačem. A strgalnik je bil močan in je pokrivač dvignil tako visoko, da je mogel sir zlesti ven. Iz mreže za na trg so se ekobacali korenčki, koleraba in kumara. Celo železni lonec, ki ni mogel tako hitro stopati, se je prigugal s police. S »čindarata čindarata« so prišle še pokrovice in so si delale svojo godbo.

Slednji se je prikazala izpod štedilnika gospa v črni obleki. Bila je jako resna v lice. »Kaj pa ta,« si je mislil Janezek, »to je vendar lopatica za premog!« A črna gospa je zapovedujoče dvignila

roko in je spregovorila: »Gospoda — prosim poslušaj!« Nato je nadaljevala: »Kakor to storimo vsako leto o priliki zabave v kuhinji, bomo tudi letos razdelili nagrade za najlepšo žlico, najlepši nož in najlepše vilice. Prosim, da pristopite!«

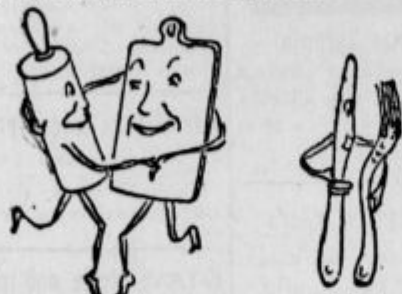
Tedaj so prikorkale vilice vseh velikosti, od najmanjše za sladkarije pa do največje za pečenko. Bilo jih je več kot dva ducata. Ko so prišle mimo pete vilice, se je zaelišal vzdih: »Ah!« in začulo se je šklopotalanje, kar je pomenilo ploskanje. Te vilice so bile prav posebne vrste, imele so

krasno glavo in vitek ročaj s prelepim okrasom. Janezku je začelo srce kar bolj hitro utripati. »Prosim, izvolite na stol za lepote in lepote,« je dejala gospa v črni obleki. In Janezove vilice so se ljubko usedle na srebrno oolnico, ki je bila danes stol. Nato so nastopili noži. Spet je bil Janezov nož tisti, ki je prejel nagrado za lepoto. In ko so prišle žlice na vrsto, se ni Janezek že nič več čudil, da je bila tudi žlica njegova in je dobila nagrado za lepoto. Razsodnica za nagrade je tem trem podelila čudovito posteljico iz tankega usnja in s svetlomodro svilno obloženo. Za poskušnjo so se morali kar koj uleči vanjo, glej, bila je natančno zanje primerna.

Spet se je začelo glasno ploskanje. A sredi tega hrupa se je h gospoj prizibala kuhinjska ura in je pokazala na svoje čelo. »Mislim, da bo čas,« je zabobala. »Se pet minut!« Obrnila se je, da bi spet šla nazaj na svoje mesto na steno, saj bi morala kaj naznaniti prvo uro po polnoči in s tem konec kuhinjske zabave. Toda — joj! Pri tem se je zadela ob nekaj kozarcev, ki so stali zadaj za njo. Popadali so žvenketaje na tla. Nastala je črna tema.

Janezek je brž prižgal luč. Mencil si je oči, začuden se je oziral krog sebe... Saj, saj ni bil v kuhinji! Saj je bil v spalnici v postelji! Kozarec z vodo pa, ki mu ga je bila Minka postavila zvečer na omarico, je ležal razbit na tleh...

»Drugo jutro kar ni mogel dočakati, da bi čim prej prišel v kuhinjo. A se mu je bilo vse tisto nemara le sanjalo? Resnično: deska in valjar in lonec — vse je bilo na svojem mestu ko vedno. Tako tudi ekodelice, jestvine, pribor in vse drugo.

Pa je Janezek vendarle gledal vse te reči z drugačnimi očmi. Celo stara, črna lopatica za premog je nekam mežikala, češ: »Midva že veval Glej, da ne črneš besede!«

Janezek je seveda molčal. Le svojo mater je prosil, naj mu pokaže njegovo krstno darilo, ko je videl, kako so se žlice, vilice in nož lepo blestele na svili v škatli, je bil še enkrat bolj ponosen na to darilo, saj je zdaj vedel, da je bilo nagrajeno z lepoto nagrado. Odtlej se že veselil časa, ko bo zadosti velik, da bo smel uporabljati ta lepi pribor. Toda nikoli več ni Janezku uspelo, da bi bil še kdaj videl zabavo v kuhinji.

Kako si predstavljaš oazo?

Iz šole poznamo oaze, tako da so to kraji, kjer raste nekaj ducatov palm, ki kje v kotlini neskončne puščave štrlijo v nebo, zraven je nekaj bornih kock, kjer živi revno, puščavsko ljudstvo. A to v resnici ni takol Oaze so večidel pokrajine, ki so nekatere skoraj tako velike kot naša Ljubljanska pokrajina. V njih prebiva na tisoče ljudi in so ondaj palmovi gozdovi, kjer ni le po deset tisoč, ampak tudi na sto tisoč palm. So oaze, kot na primer Nefta in Touzeur v Tuniziji, kjer je mnogo studencev in je ondaj ko v raju, in vse bohotno raste. Mimo raznih dateljnovih palm uspevajo tu tudi oranže, limone, granatna jabolka, grozdje, marelice, breskve, paradizniki, olive, melone itd. Tudi ječmen in pšenica tu odlično uspevata. Ker je veliko vode na razpolago, živijo tu ljudje ko v raju. — So pa tudi oaze, kjer se je treba vsak dan iznova ubijati s prirodo, kakršno je, na primer, v Mozabitih v južnem Alžiru, kjer je treba na tisoče vodnjakov izkopati. Iz teh vodnjakov je treba dan na dan, uro za uro prav s težavo dvigati vodo in jo po nešteti majhnih jarkih odvajati k rastlinam. Te oaze imajo kaj bridko obličje. Če se ondaj le za malo časa usuši voda, je ko vse rastlinstvo in življenje obsojeno na smrt. — V oazah so tudi mesta, kjer so vse ulice zaradi vročine pod oboki hiš, ali pa so pred soncem zavešene z zastori.

Ce nas kdo sreča, ki bi nam moral biti hvaležen, se tega kaj spominimo. A kolikokrat srečamo človeka, ki mu moramo biti sami hvaležni, pa na to prav nič ne pomislimo!

Prijetno zabavo

ti nudi tale igra. Na kos belega papirja preriseš tele štiri glave in preganeš papir najprej čez sredo v ospredje. Če zdaj zavijaš vogale po črtkah črti nazaj, se glave in obrazi na čudovit način zamenjajo. Kdor je kaj spreten, si bo še sam priskrbel mnogo zabavnih sprememb s temi glavami.

Skrb živali za mladiče

Med živalmi srečamo pogosto tako zvane mamice, da jih moramo občudovati. Oziroma se samo okoli doma in videli bomo, koliko nežnosti in pozornosti posvečajo svojim mladičem n. pr. mačke. Ti so spočetka slepi; neboljgledni si ne morejo sami pomagati in zato so skrbne mamice vedno kraj njih. Gledajo ne le na to, da so njihovi žledčki polni, da jim je lepo toplo, ampak jih tudi čistijo, v nevarnosti neizprosno branijo, po potrebi prenesejo na varnejše mesto, se z njimi neumorno igrajo, kasneje tudi vežbajo v pridobivanje plena. S posebnimi glasovi jih vabijo k obedu, opozarjajo na sovražnike, svare k poslušnosti in le redko kaznujejo, če opomni ne zaležejo. Kot so te mamice mile in doberose, znajo biti tudi hude in bojevite, kadar gre za otrokovo življenje. Tako ponosno kot stopajo matke na čelu svojih otrok, morejo hoditi le srečne matere, ki jim čitamo zadovoljstvo iz lesketa njihovih oči.

Avstralija — živalski svet zase

Dostikrat skote živali tako negodno mladiče, da potrebujejo še posebne negge. Oglejmo si nekoliko vrečarje, ki so se na svojski način razvijali v Avstraliji. To je celina, ki jo je morje že v pradavnih časih ločilo od ostalega kopnega sveta. V njej je potoleka svojevrstno življenje in razvijale so se živalske vrste, katerih predniki so v drugih že davno izumrli. V trdem boju za obstanek so podlegli drugim, bolj razvitim živalim. Osamljeni vrečarji so se prilagajevali podnebu in hrani. Nastale so prav različne vrste, ki nas spominjajo

na popolnejše naše sesalce. Poznamo kuno vrečarico, volka vrečarja, medveda vrečarja in druge živali, ki imajo skupni znak: vrečo.

»Cigančke« — osem mesecev v materini malhi

Najbolj znani vrečar je klokan. Velik je kakor človek in teži preko sto kilogramov. Samica ima na trebuhu zgubano kožo, ki sliči vreči in skoti navadno le enega zelo slabotnega mladiča. Velik je približno kot rjav hrošč, popolnoma gol in slep. Noge ima prav slaborazvite in jih komaj opazimo. Neboljglednik je bolj podoben debelemu črvu, kot mladiču tako močno razvite matere. Zato ga takoj po rojstvu samica nežno prime z gobcem, odpre in razširi s prednjima nogama vrečo ter poveže otročička na sasek. Tu je revček dobro zavarovan, mu je prijetno toplo in se hrani z mlekom. V kožni gubi ostane mladiček do osem mesecev, da se med tem časom razvije. Ko malo odraste, rad gleda iz vreče in zvedavo opazuje, kako se mati pase in tudi sam že poskuša odtrgati kako bilko. Dorašč mladič zapusti vrečo in si išče hrane z ostalimi vrst. Zmeraj pa je v bližini matere in v nevarnosti se hitro zateče v njeno vrečo. Z urnimi skoki zbeži mati na varno mesto in tako reši svojega ljubljenečka. Zadnje noge ima izredno dobro razvite in lahko skoči do deset metrov daleč in do treh metrov visoko. Hitre noge rešujejo klokana prav tako kot našega zajca.

Samica uhatega netopirja je zelo požrvalna. Navadno skoti po enega, včasih tudi dva mladiča. Prosta palca no-

sita kaveljčasta kremplja, s katerima so obeha. Da mala dojenčka ne padeta na tla, podvije rep z obrobo letalno mrežico in jima tako pripravi nekako zibelko, v katero ju prestreže. Starika mladička nežno obliže; nato se kmalu spne-ta materi na prsi in prisese na seska. Da se bolj čvrsto pritrilita, se poslužita tudi krempljev in kaveljčastih mlečnihkov. Vse vrste netopirk nosijo med prutanjem mladičke s seboj, ker si morajo iskati hrano, ki ni ravno piča. Tu ostaneta neboljgledna tako dolgo, da moreta samostojno prhutati in si preskrbeti živeža. Tudi če mati pogine, vztrajata še nadalje pri njej in jo zlepa ne zapustita, tako sta navezana na roditeljico.

Mladiči pod zaščito mater velikank

Kitova samica porodi samo enega, toda dobro razvitega mladiča. Temu je pa najskrbnejša mati in ga ne zapusti v nevarnosti; pripravljena je za njega žrtvovati celo svoje življenje. Če mu preti nevarnost, sprejme tudi že odraslega pod plavut in sovražnik hitro okusi opasnost njenega silnega repa, a mlajšega pa še vedno ščiti pod plavutjo. Kitolovci dostikrat preganjajo mladega kita, čeprav ni za rabo, samo da privabijo stariko, ki jo pri obrambi mladiča ubijejo. Raste počasi in doraste šele z dvajsetim letom.

Tudi mrožica svojega mladiča brezmejno ljubi. V morju ga nosi pod pazduho ali pa na hrbtu. Mati mu je mo-gočna zaščitnica in ga v največji stiski ne zapusti. Pri obrambi otroka rada žrtvuje svoje življenje. Že ranjenega, ali celo ubitega mladiča, iztrga ljudem in pobegne z njim v globčino. Ako usmrti staro, potem izlaha ujamejo mladiča.

Strani neba in drevesna debela

Gotovo je že kak pozornost opazovalec narave opazil, da niso debela drevesa na vseh straneh enaka in enako zgrajena. Na prvi pogled se zdi človeku nemogoče, da bi se znala tudi drevesa usmerjati po nebesnih straneh. Toda, če natančneje premislimo, da ne vplivajo zunanje sile od vseh strani enako, bomo uvideli, da ne more debela rasti enakomerno. Od južne strani je drevje močnejše izpostavljeno soncu, od severne senci, od vzhodne in zahodne različnim vetrovom.

Zunanji vplivi se čutijo tudi pri rasti drevesa, oziroma lesa, plutovine, lubja itd. Skorja je na južni strani močnejše razvita, kot na severni. Tako imajo mlade lipe in jablane na severni strani še gladko skorjo, medtem ko se na južnem delu že pojavljajo razpoke in luske.

Platan ima posebno, da se poleti njih lubje lupi v velikih krpah in odpadka. Staro lubje ima črnkasto-sivo barvo, dočim je mlado svetlorumenkasto-rjave barve. Ker se obletavanje ne zgodi istočasno, je videti drevo kot pisana kača.

Obletavanje lubja pri platanah se prične vedno na južni strani, medtem ko je na severni strani lubje še nenačeto in črnkasto.

Ta naravni pojav, ki ga je lahko opazovati, je privedel v zmoto, da tudi les ni simetrično zgrajen in bi naj bila južna stran debelejša od severne, tako da je stržen pomaknjen proti severni strani.

Po stari veri, ki je posebno razširjena v Franciji, se drevo pri presaditvi posuši, če ni bilo vsajeno točno tako, kot je raslo. Zaradi tega zaznamujejo v tamkajšnjih krajih mlada drevesca, namenjena presajanju, s stranmi neba.

Ceprav ne moremo trditi, da se pri gotovih drevesih da dokazati neenakomerno rast debel, vendar nima to ničesar skupnega s stranmi neba. Neki strokovnjak je dokazal, da kažejo slične pojave popolnoma prosto rastoča drevesa, in sicer popolnoma različno in brez vsakega pravila.

V kraljestvu rastlin imamo tudi rožo, ki kaže strani neba in se imenuje zato kompasnica. Je to neka divje rastoča solata (lactuca scariola). Če raste ta rastlina na soncu, se obrnejo listi posevno od zemlje proti nebu, in sicer tako, da so obrnjene dlani listov vedno proti soncu, dočim kažejo konice listov jug-sever. Ko sonce vzhaja, so dlani listov obrnjene na vzhod, potem se polagoma krive v vodoravno lego, kot gre sonce, in se nato obračajo k zahodu. Ko se sonce skrije na obzorju, so listne dlani zopet v navpičnem položaju. Podolgem pa kaže rastlina vedno sever-jug.

Čarobno znamenje na mumijah

Vemo, da so stari Egipčani svoje mrtlice tako predelali z različnimi tekočinami in mazili, da so dobila trupla to lastnost, da se sploh niso razkrojila. Poslednje izkopenine v Egiptu v poslednjih desetletjih so spet dokazale, da so tako balzamirana trupla prestala po več tisoč let, ne da bi se bila količnik spremenila. Imamo mumije, ki so stare več kot 3500 let, pa so še natančno takšne, kakor da bi jih bili pravkar dali v grob. Te velike umetnosti balzamiranja se moramo dandanes tem bolj čuditi, ko vemo, da skoraj vse organske snovi sčasoma razpadejo in se uničijo. Tekočine in mazila, ki so z njimi Egipčani predelavali trupla svojih rajnih, so bile pa tudi take organske snovi, a učinek, ki so ga dosegali z njimi, presega vse naše znanje. Iz tega spoznamo, da je bila umetnost balzamiranja pri starih Egipčanih tako popolna, kakršne zdaj še ne utegnemo doseči. Egipčani so imeli torej takšno prirodoslovno znanje, ki ga za zdaj mi še nimamo.

A zakaj so stari Egipčani balzamirali svoje mrtvice? Odgovora na to vprašanje si dolgo nismo znali razlagati. Vedeli smo pač, da je bilo balzamiranje v zvezi z njihovo vero. A šele nedavno so raziskovalci kraljevskih grobov Faranov, zlasti grobnice mladega faraona Tutankamona, ki je umrl pred 3500 leti, našli knjige v grobnici, ki so predstavljale mrtlički obred Egipčanov in s tem v zvezi se je pojasnilo, čemu so skušali Egipčani za večne čase ohraniti neokrnjena trupla svojih rajnih. V mrtličkih knjigah, ki so jih našli v grobnicah kraljev, je napisano, da je človeška duša dotlej v zvezi s telesom, dokler se truplo ne razkroji. Zato so tako skrbno balzamirali trupla. Razen tega pa so dali rajnim v grob tudi neko čarobno znamenje, ki naj bi obdržalo dušo rajnega v bližini telesa. To znamenje je tako zvana »pentlja« tete, ki jo je imel mrtlični prsih. Tudi na Tutankamonovih prsih so dobili to pentljo.

Truplo so balzamirali s posebnimi zarotitvami, ki so imele nekatere ta pomen, da bi ohranile rajnemu večni mir, Kdor bi motil ta mir,

V očetovi vreči se razvijajo mladiči in se v nevarnosti zatekajo vanjo

Morski konjič je riba, čeprav je njej le malo podoben. Glava s cevastimi ustmi mu ne stoji ravno, temveč se upogiba v kotu in je slična konjski. Vsa svatbena opravila, katera pripadajo sicer ženskem spolu, so zamenjana in jih prevzame samec. Skrb za potomstvo preide na očeta, ki se pri drugih vrstah prav malo, ali pa nič ne zmeni za odgojo zaroda. Jajca valj v trebušnem mešičku. To sta dve mehki kožni gubi, ki se v sredi stikata in tvorita »nepravilni« trebuha. Samci so manjši, manj številni in v preprosti noži, samice pa se ob dristivih preoblečejo v svatovska oblačila. Jajca zore v belkastem sluzu samec, preprečuje jih silno tanke žilice, ki dovajajo iz očetovega telesa hranilne sokove. Dvanajstega dne se mešček odpre in iz njega se usujejo mladi morski konjički, ki so slični odraslim. Vrečica se kasneje tesno prileže k trebuhu in je ni več mogoče opaziti. Mošček kot oče prav malo sitnari in ravna s svojimi otročički tako ljubezljivo, da se celo že samostojno živčijo konjički v nevarnosti zatekajo v varno očetovo malho.

Utrujenji mladiči se povzpno čepastemu pondirku na hrbet

Prav tako srečamo neustrašene in nečne mamice tudi med pticami. Pogledimo samo našo koklo in takoj boste vedeli, da imate opravka z veliko zaščitnico drobne družine. Kako neumorno išče drobižu hrane in kako jih vedno opozarja pred morebitno nevarnostjo. Vsa se posveti mladini in nase skoraj popolnoma pozabi. Takih svetlih primerov vzornega materinstva je med krilatci prav obilo. Omenimo še dobrega potapljača, čepastega pondirka, katerega

POVEST PILOTA ŠTEFANA

116.

»Kje pa je Lia sedaj?« je že oddaleč zavpil Tom. Štefan se je počasi obrnil, se nasmejati in mu odgovoril: »Kmalu bo postala moja žena, sicer pa, kaj bi ti pravil!«

117.

Motorja sta zarohnela, počasi se je premaknilo letalo, zavilo proti sredini letališča, se poglalo, da sta zatulila propelerja in že je bilo v zraku.

Črkovnica

a - a - a - a - a - e - e - g - i
- i - i - i - k - k - l - l - l - l - l -
m - n - n - n - n - o - o - r - s - s - z
Ba
ba
ba
ba
ba

Iz 30 črk poleg danih dveh sestavi 6 besed, ki pomenijo (v drugem redu) naslednje:

Mesto v Albaniji; država v USA, otočje v Sredozemskem morju; oseba v Shakespeareov »Viharju«; slov. pisatelj († 1935), odn. pesnik († 1918); pojav razkroja.

Rešitev črkovnice z dne 11. marca: Atropos, Catania, elatina, Pilatus, hidrati, Kategat.

naj bi ga višje sile kaznovala. Ko so odprli omenjeni Tutankamonov grob, pa so videli, da so bili že nekoč, v pradavnini, roparji v njej. Pa niso mogli nič ukrasti, ker so bili — kot je videti — še pravočasno prepodeni — po višjih silah. Bodi tako ali tako, res je, da so znali stari Egipčani tako balzamirati, da so trupla, ki so stara že po tisoč let, še dandanes ohranjena. Ali bomo dosegli kdaj to njihovo umetnost.

ženička je mladičem tako potrpežljiva mamica, da jih izmučene rada sprejme na svoj hrbet in ponosno nosi sladko breme.

Rakova samica ščiti zarod pod rakovo plavutjo

Potočni rak se ženi pozimi. Na spolni začne samica leči jajčeca, ki jih je skupno okoli dve sto. Mati jih nosi previdno pod plavutjo med zadkovimi končinami. Vsako jajce ima namreč kratek repek, s katerim se obesi na nožico in na vsaki se jih nabere 20 do 30. Tako jih nosi prav tja do konca junija. Takrat predro kožico in mladi ratčiči prilezejo na dan. Majhni so in skoraj prozorni ter počasi lezejo okoli matere, ki brižno bdi nad njimi. Če jim preti nevarnost, brž prestrašeni zbeže pod radkovo plavut in se poprimajo rešilnih materinih nožic. Tako spravi skrbna mamica družino urno na varno.

Samica zloglasnega škorpiona prenaša na hrbtu negodne mladiče

Kakor nekateri pajki, nosi s seboj nezrele mladiče tudi karpatski ščipalec ali škorpion. Takoj, ko znese samica jajčeca, zlezejo iz njih belkasti mladički, ki se povzpno materi na hrbet. Tu ostanajo do prve levitve, naker se razidejo. Ponoči grabi ščipalec s pipalkama žuželke ter zasaja želo v plen tako, da krivi zadek čez hrbet. Ni pa res, da zastrupljajo na ta način tudi sebe, kadar se hočejo izogniti smrtnim mukam.

V živalskem svetu opazimo bleščajoče primere požrvalnih mater, ki so jim hjačvejši napori sladki, če vidijo, da služijo v dobro njihovim ljubljencem. Mnoge zro celo smrti pogumno v oči, kot da bi se zavedale, da obstoja njihova naloga v tem, da prenesejo svoje življenjske sile na nove viro — mladino.

S. S. VAN DINE:

23

Umorjeni Kanarček

»Mislim, da ne vem mnogo, kar bi vam moglo biti v pomoč... Kanarček, kakor so imenovali gošpodično Odell, mi je bila zelo všeč. Prej sem bil nekaj časa navezan na njo. Naredil sem več nemarnosti za to dekle. Ko sem bil lani na Kubi, sem jo pisal nekaj prav vročih pisem. Celo elikati sem se dal z njo...«

Namrdni se je, kakor da sam sebe graja zaradi teh stvari in je nadaljeval:

»Pozneje je začela postajati hladna in se mi izmikati. Parkrat sem jo zaman čakal. Trdo sem jo prijel zaradi tega, a edini odgovor je bil, da je zahtevala denar...«

Umolknil je in gledal konico cigare. V njegovih očeh se je zablikalo sovraštvo. Celjisti so se mu stisnile.

»Nima pomena, da bi lagal. Imela je več pisem in drugih stvari, ki sem jih ji moral drago plačati, če sem hotel, da mi jih je vrnila...«

»Kdaj se je to zgodilo?«

Cleaver je za hip okleval.

»Lansko leto v juniju, je nato dejal in takoj nadaljeval: »Nočem sicer metati blata na nekoga, ki je že mrtev, toda ta ženska je bila najbolj zvihta in preračunljiva izsiljevalka, kar sem jih kdaj poznal. Lahko vam povem še več: ni izsesavala samo mene... Še več drugih je imela v krempjih. Vem, da je temeljito izmogočila starega Louisa Mannixa. Sam mi je to pripovedoval.«

»Bi mi lahko povedali ime koga drugega?« je vprašal Markham in skušal prikriti svojo radovednost. »O Mannixu sem že slišal.«

»Ne morem,« je z obžalovanjem dejal Cleaver. »Videl sem plesalko tu in tam v družbi moških... Zadnje čase sem jo videval večkrat posebno z nekom... Vendar pa nisem poznal nikogar.«

»Mislim, da je stvar z Mannixom že dolgo časa pokopana.«

»Da. To je že stara zadeva. S te strani bi ne našli ničesar... Vendar pa lahko najdete kako novejšo žrtev, ki bi vam mogla pomagati. Jaz sem precej miroljuben človek... in se za take stvari ne razburjam preveč... Marsikomu pa bi stopila kri v glavo, če bi moral z njene strani prestatiti toliko, kot sem moral prestatiti jaz!«

Kljub njegovemu zatrdilu, se mi je zdelo, da Cleaver le ni tako miroljuben in dobrodušen. Bil je hladen, preračunljiv in se je znal čudovito obvladati.

Markham ga je pazljivo proučeval.

»Domnevate torej, da je vzrok njene nenadne smrti maščevanje kakšnega razočaranega občudovalca?«

Cleaver je dolgo časa razmišljal preden je odgovoril.

»To se mi zdi precej verjetno!« je izjavil.

»Prepričan sem bil, da je drvela v prepad.«

»Ste morda slišali kaj o nekem mladeniču, za katerega se je gosposodična Odell zanimala?«

Je to dečko lepe zunanosti, majhne postave, z malimi svetlimi brki, s črnimi lasmi in velikimi modrimi očmi. Piše se Skeel.«

Cleaver se je prezirljivo nasmehnil.

»To nikakor ni bil tip, ki je plesalki ugajal... Niti malo se ni zmenila za mladeniče... vsaj kolikor mi je znano!«

V tem trenutku se je Cleaverju približal mlad uslužbenec, se mu priklonil in dejal:

»Zal mi je, da vas motim. Nekdo kliče vašega brata k telefonu. Zdi se mi, da gre za važno zadevo. Ker pa vašega brata ni tukaj, mi je telefonist naročil naj vas vprašam, če morda veste, kje je.«

»Kako neki morem vedeti zanj?« je nestrno odvrnil Cleaver. »Nikar me ne nadlegujte z njegovimi pozivi!«

»Ali je tukaj v mestu vaš brat?« je brezbržno vprašal Markham. »Spoznal sem ga pred nekaj leti. Prebiva v San Franciscu, kaj ne?«

»Da. Pristen Kalifornijan je. Prišel je v New York za nekaj tednov. Tako mu bo San Francisco še bolj drag, ko se vrne tja.«

Imel sem občutek, da je to izjavo podal neradovoljno, kakor da ga je nekaj vznemirjalo.

Markham pa je bil preveč zaverovan v svojo zadevo, da bi bil to opazil. Takoj je zopet prešel na prejšnji razgovor.

»Poznam nekoga, ki se je pred kratkim zanimal za gosposodično Odell. Morda je eden izmed tistih, ki ste ji... videli v njeni družbi. Ta gospod je star kakih petinštirideset let, je temnopolt in ima goste, sive brke. (Opisal je Spotswoodeja).«

»Brez dvoma!« je pritrdil Cleaver. »Videl sem ga v njeni družbi pred enim tednom pri Mouquinu.«

Markham je bil razočaran.

»Zal smo tega morali črtati iz seznama... Vendar mora biti še kdo, ki mu je plesalka zapupala. Ste popolnoma prepričani, da bi zaman iskali v svojem spominu?«

Cleaver se je zamislil.

»Če gre samo za nekoga, ki mu je dekle zapupalo,« je izjavil čez nekaj časa, »lahko imenu-

jem doktorja Lindquista. Doktor Ambrož Lindquist stanuje, če se ne motim, neke v bližini Lexington Avenue. Ne vem, koliko bi vam ta mogel pomagati... Včasih je bil njen največji zaupnik...«

»Hočete reči, da se je zanimal zanj več kakor samo poklicno?«

»Tega sicer nisem hotel reči,« je odvrnil Cleaver in nekaj časa molče kadi, kakor da premišluje o zadevi. — »Na enak način vam povem to kar mi je znano. Doktor Lindquist je nekak specializist za živčne bolezni. Vodi tudi sanatorij za živčno bolne ženske. Bržkone je precej bogat in družabni položaj je zanj življenjske važnosti... Pripada torej tisti vrsti ljudi, ki jih je plesalka zbirala kot žrtev. Vem samo to, da jo je obiskoval bolj pogosto, kot bi to bilo potrebno za kakršnokoli zdravljenje. Nekeč sem se srečal z njim v njenem stanovanju. Ko me je gosposodična predstavila, se je pokazal zelo malo vljudnega.«

»Morda bi bilo dobro, da se pozanimamo zanj,« je brez navdušenja dejal Markham. »Ali poznate še koga, ki bi nam mogel pomagati?«

Cleaver je odkimal.

»Ne, nikogar ne poznam.«

»Vam ni nikdar govorila o kom, ki bi jo nadlegoval ali Vam pa omenila kakršno koli neprijetno presenečenje?«

»Nikdar. Snočnji dogodek me je naravnost presenetil. Navadno ne čitam nobenega drugega lista, razen jutranjika »Herald«. Ker danes zjutraj v njem še ni bilo ničesar o zločinu, sem izvedel o njem še le nekoliko pred večerjo. Pogovarjali so se o tem v biljardni dvorani. Takoj sem poiskal večerni list. Če ne bi slučajno slišal govoriti o tem, bi za umor zvedel šele jutri zjutraj.«

DARMOL
Contro la stitichezza
proli zaprtju

Stitichezza
ZAPRTJE
e digestioni difficili
in težka prebava

TISANA CISBEY
DELIZIOSO THE

LASSATIVO - DEPURATIVO - DIGESTIVO
RIMEHČA, ČISTI POMAGA PREBAVLJATI
cura intestino, stomaco, fegato
e reni
združi črevesje, želodec, jetra
in obisti

L. 0.60 LA SCATOLA - L. 0.75 LA BUSTA CON 4 DOSI
L. 0.60 SKATLA - L. 0.75 ZAVOČEK S 4 DOZAMI
LAB. G. MANZONI & C. - MILANO Via Vela 5

Umrla je gosposodična
FANI LAP
vzgojiteljica

Pogreb bo v četrtek, dne 18. t. m., ob pol treh popoldne z Zal, kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana - Kamnik, 17. marca 1943.

Sorodstvo

Posedstva

Parcele

že od 23.000 litr proda realiteta pisarna Pristavec Franjo - Ljubljana, Cesta Artelle Rea št. 2.

Avto-motor

Motorno kolo 350 ccm

kot v novem stanju, najboljša znamka, cena 9500 in poltovorni avto zelo poceni napredaj. Gasogor Merkur, Puharjeva 6.

KOLESA

Več tricikljev

nove in rabljene in motorna trikotica zelo poceni napredaj. Gasogor Merkur, Puharjeva 6.

Objave

Poziv očividcem!

Očividci smrtne nesreče, ki se je pripetila 2. oktobra 1942 ob 13. uri pred kavarno Evropa nasproti Tavčarjevi ul., se v ljudno naprosajo, da se zgloso nujno v pisarni odvetnika Mice Viljema, Rimski trg št. 9 (poleg sodišča).

Prodamo

Rumeno korenje

in krmilno peso prodaja GOSPODARSKA ZVEZA v svojih skladiščih v Majstrovih ulici št. 10.

Gramofonske plošče

dobro ohranjene dobite že od Lir 10.— naprej v trgovini »Ogled« Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Več visokih omar

in kuhinjskih kredenc ter belo samsko spalnico — ugodno proda Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Narobila za lesene prekle

za fizio sprejema Gospodarska zveza, Ljubljana, Bleiweisova cesta št. 29.

Kupimo

Pisalni stroj

v dobrem stanju ali v neuporabnem, lahko tudi cilična, stalno kupuje in plača najvišje cene. »Eve-resta«, Prešernova 44. k

Stare srebrne predmete

in kovance kupim. Naslov pove uprava »Slov.« 1780.

Poizvedbe

za živali

Iščem kobilu »Fukso« z belo grivo, srednje velikosti, s širokim križem, na srednje noge »platfus«, staro 10 let, ki je bila ukradena z opremo v noči na 19. novembra. Nagrada 1000 litr. Naslov Jože Mihelič, škocijan 11 p. Turjak.

Kupujte pri naših inserentih!

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustil naš iskreno ljubljani brat, svak in stric, gospod

Ciril Malavašič
trgovec na Vrhniki

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 19. marca t.l., ob 15. uri iz hiše žalosti. Kolodvorska ulica na Vrhniki, na farno pokopališče. Priporočamo ga v blag spomin in molitev.

Notranje gorice, Vrhnika, Little Falls, 16. marca 1943.

Zalujoče sestre Albina, Mici, Metka, Francka, brat Franc — in ostalo sorodstvo.

Vsemogočni Gospod je po ljudem neumljivili zamislili svoje previdnosti sklenil ovenčati s palmo mučeniške smrti in poklicati k Sebi po plačilo svojega zvestega služabnika, našega najboljšega sina in brata, prečastitega gospoda

Tončka Hočevarja
kaplana v Stari vasi pri Grosupljem

Njegovo mučeno truplo leži na mrtvaškem odru v Šmarju, od koder bo prepeljano v petek popoldne v Grosuplje, kjer bo v soboto ob 9.30 dopoldne pogreb.

Počastite spomin rajnega z molitvijo in dobrimi deli!

Grosuplje, Ljubljana, 17. marca 1943.

Zalujoči:
oče Franc in mati Marija, bratje: Franc, Ivan, Jože, Alojz

Dotrpela je naša dobra sestrična, gosposodična

Albertina Kastelic
poštna uradnica v pokoju

V ponedeljek, 15. marca ob pol 7 zvečer, v 80. letu starosti. Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, 17. marca 1943, ob 4 popoldne izpred hiše Mej vrti 6, na mestno pokopališče.

Novo mesto, dne 15. marca 1943.

Zalujoči družini: JEREB - KASTELIC

Globoko užaloščeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naša dobra, nad vse ljubljena mama, stara mama, sestra, tašča, svakinja in teta, gospa

Marija Pucelj
gostilničarka in posestnica

v torek, dne 16. marca 1943, ob 7 zjutraj, previdna s tolažili svete vere, v 57. letu starosti mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 18. marca 1943, ob 9 dopoldne iz hiše žalosti v Zlebiču št. 14, na pokopališče k Sv. Križu s sveto mašo zadušnico.

Zlebič, Ribnica, dne 16. marca 1943.

Globoko zalujoči: Angela por. Klun, hči; Anton, sin; Ivan, zet; Janezek, Angelca in Marija, vnuk in vnukinja ter ostalo sorodstvo

Ljubezen
Kristine Homanove

Gospa Hartwigova je nadaljevala. Po ljubeznivem uvodu se ji je zdel primeren čas, da je rešila na stvar:

»Kaj sem že hotela reči — naša Angela, o, Angelca je zelo muzikalna! Vi bi jo radi poučevali? Da, to bom morala premisliti. — Prav za prav smo z učiteljico nad vse zadovoljni.«

Kolikor besed, toliko udarcev kakor z bičem po golem telesu!

— — —

Ko se je vračala Kristina iz mesta na Poljane, je rojila za njo dolga vrsta neprijetnih misli. Borila se je, kakor je mogla in znala.

»Poizkusila si. Ne očitaj si, ne delaj si preglavice,« je tolažila samo sebe. Cesta je bila prazna. Nemoteno je hodila, se bodrila in se kdaj pa kdaj bridko nasmehnila.

Nekatere gospe v mestu so jo hotele raniti, nekatere pa so se vedle dostojno. Na cesti je čutila, da je zelo utrujena.

Gospa Grotejeva, ki je bila v šoli vedno med zadnjimi in ki ni kaj rada sodelovala, kadar so se dekleta zarezala proti Kristini — sedaj je bila že mati petih otrok, rdečeličnih in na les podobnih svojih materi — jo je prijazno potprepljala po ramenih in ji rekla:

»Če se boste počutili samo, pridite k nam na večerjo. Veselilo nas bo, če nas boste obiskali.«

Na poti iz mesta proti svoji prazni hiši se je Kristina nenadoma zaustavila. Počutila se je, kakor da ne more več naprej. Saj še ni dolgo od tega, ko je tako hitela, da bi bila čim prej izven mesta. Domov, domov! je bila njena najmočnejša misel. Po dolgem času se ji je spet mudilo, nenadoma pa se je zaustavila.

Napadel jo je občutek strahu.

»Ne tja! — Ne več naprej!«

Mrtva, tiha hiša — velik, mrtev vrt! — Ne — nazaj! — Vendar ne — tudi nazaj ne! — Moj Bog, ne!

Kako strašna je bila pot, ki jo je opravila to jutro! Mučenje je bilo to, ne pa obisk!

Sama je stala sredi dihačnega polja. Sama, kakor je bila sama v življenju, sama na vsem svetu.

Strmel je v daljo ceste, ki se je izgubljala nekje v vasi. Obrnila se je in gledala nazaj; čutila je, da je brez moči in brez tolažbe.

Takrat se je pojavil od sonca ožgani popotnik, visok, vitek in plavalas. Približal se je po beli cesti sredi cvetočega polja. Prihajal je iz mesta; videti je bilo, da se mu mudi. In ko je zagledal, se je zdelo, da se vedno raste, kakor da pospešuje korak, kakor da krili z rokami.

Kristina je ostrmela; čutila je nekaj, mirzemu, jeklenemu bodlaju podobnega.

K žalitvam, katerih se je šele v zadnjem času prav zavedala, se je pridružil tudi spoznanje, da jo je Erik Bergen pozabil in zapustil. Čez zrimo se je malokdaj spomnila na nekdanjega prijatelja. Spomladaj šele, ko si je prizadevala, da bi mislila še na kaj drugega kot na zapuščenost na Poljanah, ko je iskala poti k sorodnikom in k ljudem v mestu, se je kdaj pa kdaj zausta-

vila njena misel tudi pri nekdanjem prijatelju Bergenu.

In sedaj ji prihaja naproti. Brezskrben, zatreč in ponosen kakor sam bog sreče.

V naslednjem hipu se je pojavil z veselimi vzklikom pred njo.

Ali je pozabil — da je —?

Zrla je vanj hladno in začudeno. To je bil pogled, neskončno tuj, veliko bolj očitujoč kot otožen.

Kristina dobi tolažnika

Erik Bergen ni pričakoval, da bo naletel na tak sprejem. Bil je tako presenečen, da ni mogel drugega reči kakor: »Kaj se godi z vami? Kaj vam je?«

Prisrčno je dodal še nekaj, kar pač ni bilo v skladu z njegovo fino uglajenostjo:

»Toda dete! — Dete drago!«

Zmajeval je z glavo. Senca sožalja je legla na njegovo srce in težila vedno težje, čim več je čital z njenega obraza. Ne, takega srečanja ni pričakoval zdaj, ko se je vrnil po tako dolgem času.

Kristina je vendarle spregovorila: »Kaj hočete od mene? Odkod prihajate?« To so bile besede brez zvoka; samo trepetanje ustnice je izdalo, da besni v njenem srečju vihar.

»Čemu sem prišel, kaj hočem od vas? — gospa Kristina, bil sem vedno pri vas —«

Hitro si je premislil in končal stavek drugače kakor je nameraval:

»Vedno sem bil v mislih pri vas kot najboljši prijatelj. Potem je nadaljeval mirno in prisrčno: »Skrbelo me je zaradi vas. — Mislim, da ste tudi vi tako želeli. — Vem, da niste mogli trpeti nikogar pri sebi. — Tolikokrat sem

si želel, da bi smel priti do vas, kolikor minut je preteklo od onega časa. — Saj to si pač lahko sami mislite.«

Kristina je molčala, Bergen pa je nadaljeval:

»Ali smem stati sedaj poleg vas — kot vaš prijatelj? — Za božjo voljo, ne glejte me tako očitujoče! — Ostal bom tukaj. V tem hipu vam ni nič potrebnjega in meni nič ljubejšega. Naselil se bom spet v starem stanovanju in bom delal v tem kraju, da bom v vaši bližini. Gospa Kristina, ali vam je vsaj malo do mojega prijateljstva?«

Kristina ni odgovorila. Tudi v njenih očeh ni mogel razbrati ali se upira ali pa sprejema njegovo ponudbo. Vse, kar je v tem hipu videl na njej, je bila utrujenost in onemoglost.

»Malo bi se rada oddahnila. Bila sem daleč in sem zelo trudna.«

Sedla je v prašno travo ob cesti. Bergen je opazil, kako je sklonila trudno glavo.

»Bila sem v mestu. Prvič sem bila tam po šestih mesecih. Pol leta sem preživela čisto sama. Zdravnik mi je svetoval, naj bi navezala stike z ljudmi. Dejal je, da je moje samotarijenje preveč škodljivo in nevarno.«

Kristina je govorila čisto tiho, vendar jasno, kakor da bi vsako besedo pretehtala. Vsakdo, ki bi jo zdaj videl samo za hip, bi vedel, da gre za vdovo, ki si še ni opomogla.

Bergenu je bilo dovolj, da je spregledal, kako je z njo. Sedel je k njej v travo.

»Moram govoriti, moram se izpovedati. Zdi se mi, da naju oddaljuje nesporazum, za katerega sem morda kriv, katerega pa nisem hotel.«